

Bokprovning på Svenska barnboksinstitutet: En dokumentation

Årgång 2012:
14 mars–18 april 2013

© Svenska barnboksinstitutet (Sbi)
Odengatan 61, 113 22 STOCKHOLM
tel 08-54 54 20 50
e-post: info@sbi.kb.se
www.sbi.kb.se
Får citeras om källan anges.

ISSN 1652-5566

Svenska barnboksinstitutets översikt – inget kvalitetsurval

Ambitionen med Svenska barnboksinstitutets Bokprovning är inte att ge en definitiv bild av utgivningen, inte heller att ge definitiva svar på alla de intressanta frågeställningar som en mycket omfattande läsning ger vid handen. Inte heller har, förutom vad gäller de statistiska uppgifterna, kartläggningen vetenskapliga anspråk. Förhoppningsvis kan kommande forskningsprojekt undersöka och definiera avgörande förändringar inom barn- och ungdomsboksutgivningen på flera olika områden med stöd av Svenska barnboksinstitutets Bokprovning. De böcker som omtalas i översikten är inte mer kvalitativa eller mer konstnärliga än böcker som inte omnämns. Översikten utgör därför inget generellt kvalitetsurval. Samtliga uppgifter gällande omnämnda böcker, inklusive förlag och eventuell översättare, finns i den avslutande litteraturlistan.

Svenska barnboksinstitutets utställning visar hela utgivningen

Hela den samlade utgivningen av barn- och ungdomsböcker i Sverige utgivna 2012 exponeras i Svenska barnboksinstitutets bibliotek från den 14 mars till och med den 18 april. Böckerna är i stort grupperade såsom denna dokumentation är disponerad. Utställningen ger den intresserade en unik möjlighet att även se böcker som säljs på varuhus och via andra försäljningskanaler än bokhandlare och som sällan finns på biblioteken.

Begreppsförklaring

Sbi använder nio huvudkategorier för att dela in den barnlitterära utgivningen. De är:

- Bilderböcker
- Kapitelböcker
- Mellanåldersböcker
- Ungdomsböcker
- Faktaböcker
- Poesi
- Samlingar
- Sångböcker
- Dramatik

Huvudkategorierna är en blandning av genre- form- och åldersindelning enligt följande:

Bilderböcker vänder sig oftast till barn upp till sex år. Minst hälften av en bilderbok utgörs av illustrationer, som är jämnt fördelade. Vissa bilderböcker är emellertid åldersöverskridande.

Kapitelböcker utgör litteratur för åldern sex och nio år och är oftast rikt illustrerade textböcker.

Mellanåldersböcker vänder sig till barn och ungdomar mellan ungefär nio och tolv år. I andra sammanhang kan mellanåldersböcker kallas slukarböcker.

Ungdomsböckernas målgrupp börjar vid cirka tolv år och fortsätter upp till vuxenromanerna. Gränsen mellan ungdomsroman och vuxenroman blir allt svårare att dra, en för läsarna förmodligen god utveckling. För att hitta de ungdomsböcker som vänder sig till de äldre ungdomarna har en underkategori införts, Unga vuxna.

Innehållsförteckning

Bokprovning årgång 2012	5
Gränser och gränsöverskridanden	6
Gränsöverskridande sexualiteter och kön.....	6
Gränsöverskridandet i berättandet: genrer och textvärldar.....	7
Gränser mellan vi och dem: etnicitet och mångfald.....	9
Gränsen mellan fattig och rik: klasskillnader.....	10
Genomgång genre för genre	11
Bilderböcker.....	11
Kapitelböcker.....	12
Mellanåldersböcker.....	13
Ungdomsböcker.....	14
Poesi, sångböcker och dramatik.....	15
Tecknade serier.....	15
Faktaböcker.....	16
Återutgivning 2012.....	17
Litteraturlista	19
Ämnesord	24
Statistikbilaga	25
Totala utgivningen	26
Tabell 1. Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker.....	26
Diagram 1. Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker.....	26
Svenska och översatta barn- och ungdomsböcker	27
Tabell 2. Totala utgivningen av svenska barn- och ungdomsböcker.....	27
Tabell 3. Totala utgivningen av översatta barn- och ungdomsböcker.....	27
Diagram 2. Utgivningen av barn- och ungdomsböcker 2000-2012, jämförelse svenska och översatta böcker.....	28
Diagram 3. Fördelning mellan svenska och översatta barn- och ungdomsböcker.....	28
Förstaupplagor	29
Tabell 4. Svenska barn- och ungdomsböcker.....	29
Tabell 5. Översatta barn- och ungdomsböcker.....	29
Diagram 4. Svenska och översatta, de största kategorierna.....	30
Översättningar	31
Tabell 6. Språk varifrån översättningarna gjorts.....	31
Diagram 5. Språk varifrån översättningar gjorts, de största språken.....	31

Återutgivning av barn- och ungdomsböcker 2012	32
Tabell 7. Svensk återutgivning.....	32
Tabell 8. Översatt återutgivning.....	32
Diagram 6. Fördelning mellan förstaupplagor och återutgivning.....	33
Utgivningen fördelad på förlag	34
Upphovspersoner	35
Tabell 9. Upphovspersoners kön i svenska förstaupplagor.....	35
Tabell 10. Upphovspersoners kön i översatta förstaupplagor.....	35
Huvudpersoner	36
Tabell 11. Huvudpersoners kön i svenska förstaupplagor.....	36
Tabell 12. Huvudpersoners kön i översatta förstaupplagor.....	36

Bokprovning årgång 2012

År 2012 utkom totalt 1761 barn- och ungdomsböcker i Sverige, vilket är en ökning med 14 titlar (0,8 %) jämfört med 2011 då det utkom 1747 böcker. I en tid då förlagen har ekonomiska problem fortsätter alltså utgivningen alltjämt att öka, om än marginellt. Av årets utgivna böcker är 947 titlar svenska (54 %) och 814 översättningar, vilket innebär att andel svenska original är detsamma som föregående år. Bland översättningsspråken dominerar fortfarande engelskan starkt (63 %). Vi ser en ökning av böcker översatta från de nordiska språken, men däremot en minskning av översättningar från de stora europeiska språken och japanska. När det gäller enskilda kategorier är förändringarna relativt små i jämförelse med 2011, med undantag för faktaboksutgivningen som har ökat med 20 procent. Här är det utgivningen av översatta faktaböcker som har ökat. Den svenska utgivningen har tvärtom minskat. Det ges ut fortsatt få diktsamlingar, sångböcker och dramatik. Statistiken bygger på det antal böcker som inkommit till Svenska barnboksinstitutet senast den 28 februari 2013.

På ytan ser utgivningen av barn- och ungdomslitteraturen i Sverige 2012 inte särskilt annorlunda ut jämfört med 2011. Det är fortfarande en majoritet av kvinnor som skriver litteraturen för barn och unga, och det generationsskifte som Sbi pekade ut vid föregående bokprovning är alltjämt pågående, särskilt i bilderboks- och ungdomsboksutgivningen. Bland huvudpersonerna är det också en dominans av flickor i samtliga kategorier med undantag av bilderböcker och tecknade serier, där pojkar är i klar majoritet, särskilt när det gäller tecknade serier. Över lag gäller att tidigare starka genrer är fortsatt starka, att utgivningen inom respektive kategori med något undantag är ungefär lika stor som tidigare år, och att det ges ut något fler svenska böcker än översatta.

Men tittar vi närmare på innehållet i böckerna ser vi att någonting håller på att hända som Sbi har valt att sammanfatta under rubriken "Gränser och gränsöverskridanden". Att barn- och ungdomsboksförfattare förhåller sig till gränser är inget nytt, men förhållningssättet förändras med den tid verket är skrivet i och under 2000-talet har Sbi sett hur det blir vanligare och vanligare för författarna att utforska gränser och försöka eliminera eller flytta dem. Just detta är särskilt utmärkande för utgivningen 2012, där vi ser hur utforskandet av gränser genomsyrar litteraturen på en rad olika sätt. Författare och illustratörer letar efter nya uttryckssätt i text och bild, de söker nya sätt att närma sig teman och förhålla sig till etablerade genrer samt de målgrupper de skriver för. Sbi har valt att titta närmare på skildringar av sexualiteter (pluralis) och vad vi övergripande kan kalla berättarstrukturer, vilka alltmer präglas av gränslöshet, samt skildringar av klass och etnicitet, där författarna på olika sätt förhåller sig till sociala och etniska gränser.

Rubriken "Gränser och gränsöverskridanden" känns alltså särskilt relevant 2012, och kanske är det ingen slump att det just 2012 uppstår tre debatter om barnlitteratur i det offentliga samtalet. Diskussionen om hur man gestaltar svarta (debatten om Stina Wirséns gestalt Lilla Hjärtat samt Tintin-debatten) samt hur man förhåller sig till kön i litteratur ("hen"-diskussionen) är i högsta grad en konsekvens av hur media och aktörer i det barnlitterära samtalet ser på barn- och ungdomslitteraturen. Med dessa debatter har åter frågan om vad berättelser för barn och unga får handla om och hur detta får skildras aktualiserats. Kanske är det så att författare och illustratörer, till följd av de senaste årens återkommande krav på en tillrättalagd barnlitteratur, söker dessa nya vägar att utforska och utmana gränserna för denna litteratur och sitt eget skapande?

Gränser och gränsöverskridanden

Gränser och gränsöverskridanden är något som författare av barn- och ungdomslitteratur förhåller sig till på en rad olika sätt och som naturligt finns som en underström i denna litteratur, inte minst i berättelser som handlar om att växa upp, där behovet att testa gränser är vanligt förekommande.

Att på olika sätt förhålla sig till gränser och gränsöverskridanden är också något som Sbi har noterat som särskilt utmärkande för 2012 års utgivning. Vid genomgången av hela utgivningen har det varit påtagligt att författarna i högre utsträckning och på fler sätt än tidigare utforskar gränser och försöker eliminera eller flytta dem. Gränsöverskridandet har många olika dimensioner. Författare och illustratörer letar efter nya uttrycks sätt i text och bild, nya sätt att närma sig teman och förhålla sig till etablerade genrer samt de målgrupper man skriver för. Teman och områden som Sbi har valt att exemplifiera med i denna dokumentation är skildringar av sexualiteter och vad vi övergripande kan kalla berättarstrukturer, som alltmer präglas av gränslöshet, och skildringar av klass och etnicitet, där författarna på olika sätt förhåller sig till sociala och etniska gränser.

Temat har också fått särskild aktualitet under 2012 i och med de tre debatter om barnlitteratur som har pågått i det offentliga samtalet. Gestaltningen av svarta i kultur för barn och unga aktualiserades både i diskussionen kring Stina Wirséns gestalt Lilla Hjärtat och i debatten om huruvida Tintin-album ska finnas på svenska folkbibliotek eller inte. Genom Jesper Lundqvists och Bettina Johanssons bildbok *Kivi & Monsterhund* aktualiserades också det sedan länge existerande begreppet "hen" och mynnade ut i en diskussion om dess användbarhet i sammanhang där man önskar omtala en person med ett könsneutralt pronomen. Dessa debatter har åter aktualiserat frågan om vad berättelser för barn och unga får handla om och hur detta får skildras.

Under det senaste decenniet har författare och illustratörer också vittnat om en ängslighet hos föräldrar och förläggare och krav om att tillrättalägga barnboken på olika sätt. Kanske är det så att de till följd av detta söker dessa nya vägar att utforska och utmana gränserna för denna litteratur och sitt eget skapande?

Gränsöverskridande sexualiteter och kön

Sbi har i tidigare Bokprovningar noterat att skildringar av unga människors sexualitet har blivit fler och mer explicita, och det gäller fortsatt 2012. I novellsamlingen *Het*, som består av erotiska noveller för unga eller unga vuxna, är det erotiska språket rakt på sak och det är själva överskridandet av sexualitetens tabun eller sociala gränser som går som en röd tråd.

Mer än någonsin tidigare är det tydligt att författarna vill skildra sexualiteter (pluralis) och att bi- och homosexualitet har normaliserats. Allt fler flickor och pojkar som är bi- eller homosexuella beskrivs utan att det problematiseras eller värderas på annat sätt än heterosexualiteten. I ungdomsböckerna finns gott om obesvarad kärlek som beror på att föremålet för affektionen inte är lagd åt "rätt" håll, men det har i grunden inte med någon stigmatisering av just den sexuella läggningen att göra, utan påminner snarare om en typsituation som återfinns även i berättelser om heterosexuella relationer. Exempel på detta finns i Katarina Kieris *Mellan dig och dig* Annika Widholms *Luftsprång* och Viveka Sjögrens *Himmel över Hassela*, där en person är kär i någon av motsatt kön som är homosexuell. I Sjögrens bok blir den sexuella läggningen till och med en bekvämlighet för att kunna fungera obehindrat i sociala sammanhang. För att slippa intresse från det motsatta könet säger en av bifigurerna att hon är lesbisk fast hon egentligen inte är det. Personen använder med andra ord en sexuell läggning till sin fördel.

Hanna Jedviks *Kurt Cobain finns inte mer*, som utspelas under första halvan av 1990-talet, uppvisar en dubbelhet i detta avseende. Där skildras en vänskapsrelation mellan en pojke och en flicka som ligger nära ett kärleksförhållande, och läsaren förstår först långt in i berättelsen att pojken, Alex, dras till pojkar. Alex homosexualitet är inget problem för honom själv, men pappans fördomsfulla och rigida inställning driver honom till självmord. Boken är således även

ett exempel på att det fortfarande finns skildringar där sexuell läggning utanför heteronormen tas upp som ett problem.

Ett ovanligt perspektiv finner vi i Johanna Lindbäcks *Som om jag frågat*, där en homosexuell vuxen, Moa, skildras. Moa är lärare och under en lektion utsätts hon för insinuanta kommentarer av eleverna. Här ligger författarens sympati helt hos läraren, ett perspektiv som inte är så vanligt i ungdomslitteraturen och alltså ytterligare ett exempel på gränsöverskridande.

Flera av författarna har också lämnat den samtidsrealistiska skildring som har varit den vanligaste inramningen för berättelser om homosexuella ungdomar. Elvira Birgitta Holms *Ormringen* utspelas på 1300-talet och handlar om en homosexuell pojke under historisk tid. Ungdomarna Mikael och Ylva är ett par, men Mikael har sin gamla kärlek Anselm kvar. Att normdiskussionerna förläggs till medeltiden ställer frågor om könstillhörighet på sin spets, då detta framställs som särskilt laddat i tiden. I *Kaninhjärta* av debuterande Christin Ljungqvist beskrivs ett tvillingpars symbiotiska systerskap med magiska övertoner. Den ena tvillingen, Anne blir förälskad i pappans nya flickvän.

Ämnen som tidigare framför allt kännetecknade ungdomsboken ser vi mer och mer av i mellanåldersböckerna, och det börjar i allt högre utsträckning gälla även sexualitet. Flickors sexualitet och lust sedd ur deras eget perspektiv var ett framträdande tema för ungdomsboken i Bokprovingen 2011, men förpubertal sexualitet, särskilt en flickas, är en ovanlig tematik i mellanåldersböcker. Med Moa Eriksson Sandbergs *Den första flickan skogen möter* ser vi dock hur detta tema även har nått litteraturen som marknadsförs för mellanåldern. Här berättar en tolvårig flicka som själv beskriver hur hon onanerar och har sexfantasier. En sexualitet som håller på att vakna kan även tolkas in i Moa-Lina Croalls andra bok om flickan Lisa, *Jag blundar och önskar mig något*, också den en bok för mellanåldern.

Ett annat exempel på en form av gränsöverskridande kopplat till kön är trenden med könlösa barn i bilderböckerna och småbarnsbilderböckerna, som det 2012 har varit gott om. Både i text och i bild gestaltas individer som inte kan könsbestämmas. I småbarnsbilderböckerna hittar vi både könlösa barn och djur, bland andra Ann Forslind sedan tidigare väletablerade *Bäbis i Bäbis hej då* och *Bäbis kan*, Sanna Töringes och Kristina Digmans kavata *Katt*, som frestar på sin mors tålmod i *Katt kan på morgonen* och *Katt kan i parken*, barnen i Åsa Mendel-Hartvigs och Caroline Röstlunds *Orättvist!*, Olof och Lena Landströms *Pom och Pim*, det törstiga barnet i Pernilla Danielssons *Kan man dricka det?* och Mats Wänblads och Micaela Favillas *Bolibompadrake* som åter är aktuell i *Bolibompa-draken ska gå ut*.

Den som vill ha en bilderbok för lite äldre barn med könlösa gestalter hittar dessa i Jonatan Brännströms och Joanna Hellgrens *Blixtslukaren*, Jesper Lundqvists och Bettina Johanssons *Kivi & Monsterhund* och *Kivi & den gråtande goraffen*, Katarina Strömgårds *Björnarnas dagis*, Sara Stridsbergs och Anna-Clara Tidholms *Mamman och havet*, Eva Björks *Liten och fuling*, Anna-Lena Söderlövs och Cecilia Johanssons *Kaninen Blå och vännerna*, Marianne Gutler Lindströms *Mumlans ABC-målarbok* och Maria Nilsson Thores *Bus & Frö på varsin ö*. I den sistnämnda figurerar två förmänskligade djur som inte kan definieras utifrån kön. Nilsson Thore leker också med våra invanda föreställningar om manligt och kvinnligt när hon på ett uppslag låter Frö samtidigt röka pipa och sticka.

Gränsöverskridandet i berättandet: genrer och textvärldar

Gränsöverskridande i form av genreblandningar har Sbi skrivit om i tidigare Bokprovingar. Här har vi till exempel uppmärksammat den särskilda lockelse som tycks finnas i att lägga in magiska företeelser i en för övrigt samtidsrealistisk berättelse och krydda med till exempel en deckarintrig. Detta grepp har genererat allt fler titlar de senaste åren och i 2012 års utgivning hittar vi häxor både i tunnelbanan och på skolgården i böcker som Martin Olczaks och Anna Sändlers *Häxor i tunnelbanan* och Mats Strandbergs och Sara Bergmark Elfgrens *Eld*. I Petrus Dahlins och Lars Johanssons *Skuggan* kombineras en samtidsrealistisk historia om flyktingars utsatthet, globala

orättvisor och mobbning i den svenska skolan med en thrillerartad detektivberättelse där voodoo spelar en viktig roll.

Men genreblandningen kan också vara mer subtil. Moa Eriksson Sandbergs *Den första flickan skogen möter*, som är gränsöverskridande på flera sätt, har i botten en deckarintrig utan att vara en deckare. En ung person som har blivit dödad är inte det vanligaste i mellanåldersböcker, men förekommer i denna bok, där en tonårsflicka har blivit mördad i skogen. Det går också rykten om att hon har blivit våldtagen, vilket dock aldrig bekräftas av polisen. Ovanligt för genren är också att det allvarliga brottet aldrig klaras upp.

Författarna kan också använda sig av en typ av blandning av textvärldar. Detta ägnar sig till exempel Märten Melin åt när han i Skogsbingelskolan-trilogin bygger upp sin egen värld där han låter personer från olika böcker mötas och ingå. I mellanåldersboken *Jag är Love* är bifiguren Hella, som går på skolan, djävulens dotter och i själva verket syster till Lucia, som tolvåriga Martin förälskar sig i i *Jävla Lucia* från 2007.

Även intratextualitet (referenser inom verket eller till samma författares tidigare verk) förekommer i *Jag är Love*. När huvudpersonen reflekterar kring sitt öde nämner han att han har läst en av Melins tidigare böcker, *Amor anfaller!* (2008). Ett liknande grepp hittar vi även i Cilla Naumanns *Springa med åror*, som visserligen är en vuxenbok, men återger samma händelser som hennes ungdomsbok *62 dagar* från 2011, fast ur en annan persons perspektiv.

En annan form av gränsöverskridande är tendensen att författarna på olika sätt försöker vända på perspektiven för att synliggöra självklara antaganden och eviga värden. Ett exempel hittar vi i Engelsfors-trilogins andra del, *Eld*, av Mats Strandberg och Sara Bergmark Elfgren, där en förening som heter Positiva Engelsfors dyker upp och påverkar alla i samhället. Idealet att vara positiv och se det ljusa i livet slås här omkull när föreningen visar sig vara en sektliknande organisation som riktar med uppenbart negativa konsekvenser. Ytterligare ett exempel på detta hittar vi i den redan nämnda *Jag är Love* av Märten Melin, där Melin vänder på begreppen när han i stället för att porträttera en pojke som har kärleksbekymmer på grund av att ingen är kär i honom skapar en huvudperson som alla blir kära i. Love är kärleksguden Amors son, och han har ännu inte lärt sig tygla den kärleksenergi som strömmar ut från honom. Och att vara den som alla älskar har också sina problem, ganska stora sådana.

Ofta visar sig omständigheter vara på ett annat sätt än hur de först framställs i fiktionen. Ulrika Lidbos *Inte vatten värd* handlar om Edith som håller på att bli utmanövrerad ur ett kamratgäng, och gör allt hon kan för att få vara kvar. Detta hade varit en klassisk berättelse om rädslan att hamna utanför och bli sviken av en vän, om det inte hade varit för perspektivet. Här visar sig huvudpersonen, den läsaren först tror är offret, så småningom vara en av mobbarna. Genom att flytta utsiktspunkten kan Lidbo beskriva de mekanismer som ligger bakom handlandet i ett trängt läge. En annan typ av omkastning finns i Viveka Sjögrens *Himmel över Hassela*, där en tonårspojke berättar om sitt liv. Han kryddar sin framställning med påståenden om sitt liv som han snabbt tar tillbaka. Han gör det för att han vill undgå att placeras i ett fack, och följderna blir att läsaren börjar fundera på vad som egentligen är sant i hans berättelse.

Döden har länge haft en central plats i framför allt ungdomslitteraturen, med självmord, mord och sjukdom. Sådant finner vi också i 2012 års utgivning, men här är döden även närvarande på andra sätt. Både i ungdomsboken *Du kanske inte vet det, men Döden spelar faktiskt inte handboll* av Linda Belanner och Fredrik Persson, Kitty Crowthers bilderbok *Lilla Döden hälsar på* och Wolf Erlbruchs *Anden, döden och tulpanen* är Döden en person i handlingen som interagerar med människorna eller djuren. Ännu mer ovanligt är kanske perspektivet i den satiriska *I begynnelsen var Bob* av Meg Rosoff, där en slarvig tonårspojke helt enkelt är Gud. Han har inga som helst visioner eller ambitioner att försöka göra någonting åt svält, naturkatastrofer eller annat elände.

Att ta livet av personer som är centrala för handlingen är ovanligt, kanske särskilt i litteratur för barn och unga, men i Mats Strandbergs och Sara Bergmark Elfgrens Engelsfors-trilogi sker just detta. I *Cirkeln* (2011) presenterades sju individer, häxor, som ingår i en häxcirkel

där sammanhållning är en central ingrediens. En av dem dog i romanens början, en annan efter några kapitel. Redan detta mord får betraktas som ett brott mot konventionen att inte ta livet av en för handlingen central person. I *Eld* (spoilervarning!) dör ytterligare en av flickorna.

Andra former av omkastningar hittar vi i humoristiska bilderböcker som Peter Browns *Barn passar inte som husdjur*, där björnen Lollo hittar en liten pojke i skogen som hon vill ha som husdjur, och den nya utgåvan av Eugene Trivizas och Helen Oxenburys *De tre små vargarna och den stora stygga grisen*, som inverterar den kända sagan och kullkastar dess sensmoral.

Gränser mellan vi och dem: etnicitet och mångfald

Nationsgränser blir det fråga om när det gäller varifrån böcker översätts. De svenska originalen är lika många som 2011 och är alltså även 2012 fler än översättningarna. Mer och mer översätts också från de nordiska språken, medan antalet titlar översatta från de stora europeiska språken och exempelvis japanska över lag minskar. Man skulle kunna säga att gränserna därmed har snävats in, och till viss del gäller det även innehållsmässigt. I de svenska originalen finns å ena sidan många icke-etniskt svenska personer skildrade, å andra sidan är de nästan aldrig huvudpersoner och perspektivet är nästan uteslutande svenskt eller västerländskt. Även om det mångkulturella samhället alltså vid det här laget är normaliserat dominerar de svenska och västerländska miljöerna. Få svenska författare skildrar andra kulturers erfarenheter och andra etniciteter än den vita, västerländska syns sällan annat än som bifigurer.

Till de innehållsmässiga insnävningarna hör att svenska författare oftast skildrar andra kulturer genom att en svensk huvudperson åker till en annan plats, och i de fallen är det berättarens perspektiv som har företräde. Exempel på detta är Kajsa Gordans och Anna Höglunds *Om inte*, Charlotta Lannebos *Lilla E på Manhattan*, Ingrid Kristin Olvhags *Får-Olle reser till Egypten* och Ida Pyks *Paris, chérie*, där huvudpersonerna upplever Grekland, New York, Egypten respektive Paris, alla klassiska turistorter för svenskar. Bredvid semesterskildringarna hittar vi skildringar av missionärsarbete. Birgitta Ekmans bilderbok *Spännande Calcutta* handlar om en svensk missionärsfamiljs upplevelser i Indien, och Birgitta Greens båda böcker *Morfar, Luften o jag* och *Luftens bästa djurvän heter Goliat* skildrar missionärsliv i Bolivia.

Men här finns även författare som har ambitionen att skildra huvudpersoner med annan kulturell bakgrund. Ett exempel är Christina Wahldén, som i ungdomsboken *Ingen du känner* låter huvudpersonen Fatma bli bortgift under en semestervistelse hos släktingarna i Turkiet. Ensamma flyktingbarn som kommer till Sverige hittar vi bland annat i två lättlästa böcker, Boel Werners *Överlevaren Isaq* och Monica Zaks *Jag är en pojke med tur*. Den sistnämnda har verklighetsbakgrund och baseras på Esmat Nabis berättelse om hur han som sexåring tappade bort sin mamma när familjen flydde från Afghanistan. Esmat lyckas ensam ta sig till Sverige där han som 17-åring söker upp författaren.

En form av gränsöverskridande i böcker vars författare förefaller intresserade av att visa den etniska mångfalden, är att man ibland inte riktigt vet var i världen berättelsen utspelas eller hur personer gestaltade i bild ska tolkas när det gäller deras etniska tillhörighet. Ett exempel på det förstnämnda är Ulf Starks och Sara Lundbergs bilderbok *Yakup tokstollen*, där det inte framgår var berättelsen utspelas. Eftersom alla namn är turkiska och bilderna förmedlar en östeuropeisk känsla är det rimligt att tänka sig att vi befinner oss i en turkisk by, men varken text eller bild slår slutligen fast detta. Ett exempel på det sistnämnda är bifigurerna och pappan i Lisa Bjärbos och Jesús Veronas *Eddie och julen*, som av strukturen och färgen på deras hår att döma skulle kunna vara från ett annat land, men egentligen lika gärna kan vara etniska svenskar. Kanske kan man se detta som både en strävan efter normalisering och ett ifrågasättande av hela tendensen som sådan att dela in individer utifrån etnicitet och nationstillhörighet?

Flest exempel på böcker som beskriver andra länders kulturer och ger andra perspektiv än det svenska eller västerländska finner vi i den översatta litteraturen, men inte heller 2012 är dessa särskilt många. Liksom tidigare är det framför allt två förlag som står för denna utgivning, Hjulet och Trasten, som är specialiserade på översättning och utgivning av

utomeuropeisk barnlitteratur. Hjulet har i år gett ut fyra bilderböcker med tydlig afrikansk miljö. En av dessa är Niki Dalys *Herdepojken dröm*, som berättar om den lilla herdepojken Malusi som drömmer om att bli president och av en slump möter Nelson Mandela som uppmuntrar honom. En annan är *Fullt på bussen* av Elizabeth Dale och Erika Pal, som är en humoristisk skildring av en resa med en mer än fullsatt buss, där passagerarna får kliva av och skjuta på i uppforsbackarna. På Trastens förlag hittar vi *Äventyr i Bamako* av Alpha-Mandé Diarra och Marie-Florence Ehret, en ungdomsdeckare från Mali. Trastens övriga utgivning består av bilderböcker översatta från hebreiska och även en titel från det filipinska språket tagalog, bilderboken *Naku, nakuu, nakuuu!* av Nanoy Rafael och Sergio Bumatay, som även i svensk översättning har fått behålla sin originaltitel.

Även andra förlag finns representerade i denna utgivning, om än inte ofta. En bok som handlar om en flicka från Västsahara men som delvis utspelar sig i Spanien är *Månjättarna* av Gonzalo Moure, utgiven av Opal. Flickan kommer som sommarbarn till en spansk familj som senare besöker flickans hem i ett tältläger där de förfäras över de primitiva förhållandena. Två böcker i årets utgivning utspelas i Japan, dels bilderboken *Aoki* av Annelore Parot, utgiven av Rabén & Sjögren, dels mellanåldersboken *Hachiko väntar* av Lesléa Newman, utgiven av Isaberg. *Aoki* skildrar japanskt vardagsliv, medan den senare är baserad på en verklig händelse, hunden Hachikos 10-åriga väntan på sin döda husse vid en järnvägsstation. Bland årets böcker finns också en bok översatt från kinesiska. *Sjakalen och vargen* av Shen Shixi är en omfattande djurberättelse från vildmarken där djuren är delvis förmänskligade.

Gränsen mellan fattig och rik: klasskillnader

I utgivningen 2011 såg Sbi en tendens till fler skildringar av klasskillnader och under 2012 stärktes denna trend. Gränsen mellan fattig och rik och hur denna kan överbryggas av vänskap tycks alltså återigen engagera, kanske som en effekt av de ökade samhällsklyftorna.

Barn som bor i eller tar sin tillflykt till husvagnar förekommer i två av årets böcker. I Kerstin Lundberg Hahns mellanåldersbok *Skuggan i väggen* finns en pojke som lever i misär på grund av att hans pappa är periodare. Han skyr den lägenhet som är hans egentliga hem och håller till i en gammal husvagn där han gör upp eld för att värma mat som han har smugit med sig från skolmatsalen. Hans tillvaro förändras när han finner en vän i bokens huvudperson, som kan sägas höra till medelklassen. Ett barn som inte bara har tagit sin tillflykt till utan också bott i en husvagn med sina alkoholiserade föräldrar är flickan Mia i Eva Sussos mellanåldersbok *Yummy*. De sociala myndigheterna ordnar en lägenhet, men Mia längtar tillbaka till det fria livet och provar en sommar att bo själv i husvagnen. Här skildras en familj på samhällets botten och en dotter som genom sitt mod och sin integritet ändå klarar sig fint.

I ungdomsböckerna finns åtskilliga beskrivningar av de sociala skillnaderna mellan att leva i två olika bostadsområden i en stad, till exempel i Ulrika Lidbos *Inte vatten värd* och Katarina Kieris *Mellan dig och dig*. I Elsie Petréns ungdomsbok *Gåtan Felicia Hill* beskrivs även tillvaron som hemlös. Ett antal hemlösa, bland andra huvudpersonen Felicia Hills egen morbror som en gång var direktör, bor här i en underjordisk miljö. Det sociala fallet förklaras med en olycka orsakad av morbrodern själv, där hans villa brann ner och hans gravida hustru omkom.

Bland översättningarna hittar vi markanta klasskillnader i bland annat *The Urbans* av Rusalka Reh, där ett gäng ungdomar träffas och tränar parkour. Huvudpersonen kallas för Dipper och hans mamma har lågstatusjobbet toalettvakt, medan kamraten Jays pappa är professor. I *Aldrig släppa taget* av Holly Goldberg Sloan ställs klasskillnaderna på sin spets när tonåringarna Sam och Emily träffas och blir kära. Sam har varit på rymmen med sin kriminella och psykiskt sjuka pappa i stort sett hela livet. Han har aldrig gått i skolan och dessutom tagit hand om sin lillebror som har slutat tala. Emily lever i en trygg och ombonad miljö som är helt främmande för Sam. Två barn från helt olika samhällsskikt som möts och blir vänner i London finner vi också i Jenny Valentines *Myrstacken*.

Också i flera av de dystopiska ungdomsböckerna är de sociala skillnaderna stora mellan makteliten och de förtryckta medborgarna. Exempel på detta hittar vi i Kat Falls *Farlig ström* och Allyson Braithwaite Condies *Matchad*.

Genomgång genre för genre

Bilderböcker

Bilderboksutgivningen i Sverige fortsätter att vara stor och bred, men har minskat något i förhållande till rekordåret 2011. Utgivningen av svenska original har ökat, medan översättningarna har minskat. Bland de svenska författarna är kvinnorna i klar majoritet, medan förhållandet är ungefär lika när det gäller översättningarna. När det gäller huvudpersonernas kön dominerar pojkarna, både när det gäller svenskt och översatt.

I småbarnsbilderboks- och bilderboksutgivningen är vissa teman ständigt aktuella, så även 2012. Här finns alltså en rad böcker som på olika sätt tar upp ämnen som lek, mat, sagor, prinsessor, fordon, döden, julen, resor och äventyr, syskon- och vänskapsrelationer, vardagsgöra som att sova över och borsta tänderna, ABC-böcker och djur och natur. Många böcker handlar om små barns känslor, somliga mer uttalat än andra. Anna Platts och Maria Källströms *Ester Arg och Daisy Gale* utforskar till exempel ilska och glädje genom de två huvudpersonerna Ester och Daisy, som är vänner och kommer bra överens trots sina mycket olika stämninglägen. Ulf Nilsson och Eva Eriksson skildrar i *Ensam mullvad på en scen* obehaget hos ett litet barn som har scenskräck. Här finns också en pekbok ägnad känslor, Hanna Albrektsons *Känslornas pekbok*.

Empatiska barn och berättelser som på olika sätt går ut på att vara snäll är det också gott om, och liksom tidigare år ser vi åtskilliga böcker med empatiska pojkar, till exempel i Åsa Mendel-Hartvigs och Ane Gustavssons *Otis tröstar* och Maria Edgrens och Mats Molids *Se upp för Argmonstret! = Iska eeg Bahalka caraysan!*. Men här finns också böcker som revolterar mot detta. I Pija Lindenbaums småbarnsbilderbok *Jag älskar Manne* hittar vi till exempel en pojke som får konkurrens om en annan lekkamrats gunst, och blir skadeglad när en hund kissar på den andre pojkens stövlar. I Emma Adbåges tredje bok om Leni, *Lenis Olle*, ska Leni leka med Olle, men när hon kommer dit är Olles granne Kiran där. I stället för att leka med dem tjuvar Leni och ägnar sig åt elaka handlingar. Även hon blir skadeglad, till exempel när Kiran sätter i halsen och saften sprutar.

Som konstaterats ovan blir det mer och mer vanligt att huvudpersonernas kön i bilderböcker och småbarnsbilderböcker inte specificeras. Också andra typer av överskridanden och ifrågasättande av normer som vi har sett prov på de senaste åren förekommer 2012. Vildsvinet Veke i Charlotta Lannebos och Emma Göthners *Veke och den röda baddräkten* får till exempel tag på en röd baddräkt som han vägrar ta av sig trots att de andra i vildsvinsflocken kräver det. Veke i baddräkt är ett exempel på crossdressing, att lägga till de pojkar i klänning som vi har sett i bilderböckerna på senare år.

Bland bilderböckerna finns liksom tidigare år också en hel rad böcker som hör till kategorin *faction*, och alltså blandar ett skönlitterärt berättande med fakta. Josefin Ambrings *Sagobak*, där olika klassiska sagor är omskrivna så att de blir berättelser om bakning, är ett exempel på detta. Varje saga följs också av ett recept. *Alma, den lilla bitämjerskan*, av BrittMarie Konradsson och Katarzyna Jagiello, handlar om bin och honung och är ett annat exempel på *faction* bland bilderböckerna.

Ibland hävdas det att det inte finns särskilt mycket litteratur för små barn om döden, vilket stämmer lika lite 2012 som tidigare år. Här finns inte mindre än nio titlar som tar upp döden på olika sätt. Exempel är Åsa Linds och Joanna Hellgrens *Mormors sjal*, där mormor går ur tiden, Kitty Crowthers *Lilla Döden hälsar på*, där döden som ovan nämnts är en person i

fiktionen, närmare bestämt en liten flicka, och Wolf Erlbruchs filosofiska *Anden, döden och tulpanen*, där Döden också finns med som en talande gestalt.

Bland småbarnsbilderböckerna finns det gott om väletablerade serier där nya delar fortsätter att komma. Annika Thores och Maria Nilsson Thores bokserie om barn i vardagliga situationer får till exempel tillskott i form av *Joje hjälper* och *Hille hungrig*. Ann Forslinds Babis-böcker kompletteras med titlarna *Babis kan* och *Babis hej då* och i Stina Wirséns Vem-böcker undrar man *Vem är var?* och *Vem är sjuk?* Men här finns även nya tillskott av fristående böcker och titlar i nya planerade bokserier, som Pernilla Danielssons *Kan man dricka det?*, där olika typer av vatten avfärdas som icke-drickbara tills man kommer fram till vattenglasat, liksom en uppsjö av böcker om djur. Exempel på det är kartongboken *Tittut med kattungarna* som har utdragbara flikar, Anna Grandt-Nielsens *Kan du gissa vem jag är?* med uppvikbara flikar, *Djurungar* (i bokserien "Klappa och känn") med taktila illustrationer och Sanna Töringes och Kristina Digmans båda böcker om den envisa kattungen Katt som frestar på mammas tålmod i *Katt kan på morgonen* och *Katt kan i parken*.

Leksaksböcker och böcker som på olika sätt leker med bilderboken som medium är också en kategori med en stadig utgivning. Här hittar vi böcker med tillhörande leksaker, böcker med flikar, ljudeffekter och till och med lukt. Ett exempel på det senare är *Jordgubbsälvani* bokserien *En doftande saga!* av Claire Dowe där man ska skrapa på böckernas ryggar och känna olika dofter. Nytankandet i denna utgivning förefaller däremot ha avstannat. Kanske är det något som har flyttat över i den digitala utgivningen och apparna i stället?

Vid föregående års Bokprovning konstaterade Sbi att det under 2000-talet har vuxit fram en ny generation av framför allt kvinnliga bilderboksskapare i Sverige. De arbetar gärna med måleriska uttryck och pastosa tekniker, kollageteknik och/eller digitalt uppbyggda bilder. Kraftig kolorit, en design- och formmedvetenhet och retroestetik är också vanligt. Tillsammans för de med sig nya stilinfluenser och en konstnärlig förnyelse in i den svenska bilderboken, och att det inte bara är en tillfällig trend ser vi nu alltmer tydligt. Majoriteten av de som har debuterat under 2000-talet är nu väl etablerade och visar sig återkomma med fler böcker. Under 2012 kom till exempel Emma Adbåges tredje bok om Leni, *Lenis Olle*, Lisen Adbåges tredje bok om Kurt och Kio, *Kurt och Kio vill ha kul*, Joanna Hellgrens *Mormors sjal* med text av Åsa Lind och *Blixtslukaren* med text av Jonatan Brännström, Sara Lundbergs *Yakup Tokstollen*, där Ulf Stark har skrivit texten, och Lena Sjöbergs *Vad har du bakom ryggen?*. Ytterligare verk av flera i den nya generationen är att vänta under 2013.

Under 2012 har även nya namn tillkommit. Matilda Ruta bilderboksdebuterar med vänskapsskildringen *Mirja och pojken i det rosa huset*, med text av Sofia Nordin, och Klara Persson med syskondramat *Molly & Sus*. Klara Persson utsågs även till 2012 års barn- och ungdomsboksdebutant och mottagare av Slangbellan samt erhöll Snöbollen, priset för bästa bilderbok 2012, för sin debutbok.

Kapitelböcker

Kapitelböcker är en kategori som har ökat stadigt under 2000-talet, och där skillnaden mellan antalet svenska original och översättningar är stor. 2012 fortsatte den att öka, vilket innebär att de svenska originalen blir allt fler, översättningarna allt färre. Bland kapitelböckerna finns åtskilliga lättläst-serier, men också en hel del högläsningsböcker. Teman och motiv som är vanliga är att börja skolan, att lära sig räkna och läsa, skolkamrater, snälla och elaka lärare. Andra populära ämnen är familjen, syskonrelationer och vardagsproblem, kamrater och relationen till dem, djur och husdjur. Realismen är påtaglig, men här finns också en hel del böcker med inslag av magi och övernaturligheter, dock överlag inte lika mycket som bland mellanålders- och ungdomsböckerna. Fantastiska berättelser och sagoväsen som älvor, varulvar och häxor hittar vi framför allt i de översatta böckerna. Liksom tidigare är det utgivning i bokserier som är framträdande.

Böcker för nybörjarläsare är fortsatt en stor grupp bland kapitelböckerna. Många förlag har bokserier som riktar sig till de barn som just har lärt sig läsa. Vanliga ämnen är

djurberättelser, monster, vardagsliv och vänskap. Ofta återkommer samma personer och miljöer i en rad böcker. I Rabén & Sjögrens serie Lättläst finns böcker med både löpande text satt med gemena bokstäver och pratbubblor med versaler. Bonnier Carlsens serie Extra lätt att läsa innehåller en mycket kort text i versaler. Förlaget Nypon, som är specialiserade på böcker för barn och vuxna med lässvårigheter, ger också ut böcker för nybörjarläsare. Andra förlag med nybörjarserier är Berghs, Opal, Lilla piratförlaget och Hegas. Gemensamt för alla dessa böcker är att de är rikt illustrerade, ofta i en humoristisk stil. En av de mest produktiva författarna av denna typ av böcker är Helena Bross som under 2012 utkommit med fem nya titlar.

Sbi har i tidigare Bokprovningar noterat en brist på högläsningböcker, men 2012 kom flera episka berättelser att läsa högt ur för barn från sex år och uppåt. Milena Bergquists fjärde bok om Millan, *Millan och slottets hemlighet* är en av dem. Millan och hennes familj åker till ett slott i Frankrike och upptäcker hemligheter från andra världskriget. I *Heddas bok* berättar Lin Hallberg om en sommar på landet med en döende mormor. Stefan Casta hyllar också livet på landet i *Huset där humlorna bor*, där den mystiske Humlekungen blir huvudpersonens bästa vän när föräldrarna inte alltid finns till hands. Också debuterande Maria Frensborg porträtterar i *Ellen, Sorken och hemligheten* (med uppföljaren *Ellen, Sorken och marsianen*, också 2012) en utomstående och förstående vuxen som gott komplement till föräldrar. Rose Lagercrantz återkommer med sitt psykologiskt inträngande flickporträtt av Dunne i *Mitt hjärta hoppar och skrattar*, en bok om svartsjuka, rädslor och glädje. En mer klassisk fantastisk berättelse finner vi i Ylva Karlssons *Ossians ovanliga nanny*, där nannyn, Petronella Travers, likt Mary Poppins dimper ner i ett brödrapars tillvaro.

Mellanåldersböcker

Under 2012 kom det ungefär lika mycket mellanåldersböcker som året innan och det finns fortsatt mycket genrelitteratur i kategorin – framför allt deckare, spökhistorier, fantasy och hästböcker – liksom många längre bokserier. Även här är dock vardagsskildringar vanligt förekommande och de utspelas oftast i hemmet eller i skolan.

Magi är ett vanligt inslag i mellanåldersböckerna, och 2012 tycks det förflutna, och olika sätt att med magi komma nära det, locka många mellanåldersförfattare. Ingelin Angerborns *Månfågel*, Camilla Lagerqvists *Rädda honom!* och Märten Sandéns *Ett hus utan speglar* är exempel på böcker där det förflutna och nuet möts. I de två förstnämnda måste huvudpersonen hitta ett sätt att påverka det förflutna för att rädda en person till livet. I *Rädda honom!* sker det genom en faktisk tidsresa. Även i *Ett hus utan speglar* sker en tidsresa. Lik barnen i C. S. Lewis *Häxan och lejonet* hittar huvudpersonen Thomasine en garderob när hon leker kurragömma. Genom den garderoben kommer hon till en annan tid i samma hus. Även i Katarina Genars *Den magiska kappan* har det förflutna en central roll. Den magiska kappan ägdes av elvaåriga Elin under tidigt 1930-tal och ges i nutid till Livia i födelsedagspresent när hon fyller elva år. Om kappan är magisk eller om det är slumpen som är upprinnelsen till berättelsen får läsaren själv avgöra.

De lättlästa mellanåldersböckerna har blivit allt fler under de senaste åren. 2012 fanns det mer än dubbelt så många som under utgivningsåret 2011 och de dominerande förlagen är Nypon, Hegas och Argasso. Textens svårighetsgrad varierar bland dessa böcker. Märten Melins *Helt slut* har en lätt nivå med korta meningar och många illustrationer, liksom exempelvis Torsten Bengtssons *Vilda gänget och Svarta damen* och Hans Petersons *Fredagsmys, Julia är inte dum!* och *Joel är död*. Den fantastiska berättelsen *Förrädaren*, i serien Denni från Tyrenäs av Leif Jacobsen, är mer textrik och komplex men ändå anpassad genom att vara bildrik och med en textsättning som inbjuder till läsning. Bland de något mer komplexa finns också *Motstånd* av Tomas Dömstedt och *Messet från Simona* av Eva Salqvist.

Roliga, mer eller mindre osannolika historier förekommer flitigt i böcker för mellanåldern. Ofta är de i själva verket ett slags allåldersböcker som skulle kunna läsas av både äldre och yngre barn. En sådan bok är *Familjen Bliss magiska bageri* av Kathryn Littlewood. Familjen Bliss har inte bara ett bageri, de har också en magisk receptsamling, och kakorna som

bakas efter de recepten har häpnadsväckande och dråpliga effekter. Katie Davies har med *Den stora kattkonspirationen* kommit fram till tredje boken om en företagsam barntrio. I denna bok använder de drastiska metoder när de letar efter den som har kidnappat deras katt. Tidigare böcker har handlat om kaniner och hamstrar. Layouten med inklistrade papperslappar och marginalteckningar förstärker den humoristiska framtoningen. Det gör även Quentin Blakes illustrationer i David Walliams *Stinkis* som handlar om vänskapen mellan en luffare och Chloe som tillhör en mycket förnäm familj, i alla fall enligt henne mamma. Humoristiskt blir det även när Erlend Loe i sin sjätte bok om Kurt, *Kurt kurir*, berättar hur truckföraren Kurt blir hemlig kurir i ett kaotiskt Norge.

Bland mellanåldersböckerna förekommer också ett antal inkännande porträtt av barn som har det svårt utan att svälta, bli slagna eller fara illa i yttre mening. En sådan bok är Annabel Pitchers *Min syster är i tusen bitar*. Berättare är Jamie, lillebror i en familj som är helt förstenad av sorg. Jamie var bara fem år när hans syster dog och han minns henne knappt. Men hans föräldrar kräver att han ska sörja och på spiselkransen står krukan med hennes aska. I Jacqueline Wilsons *Valarnas sångskildras* Ella vars mamma ligger i koma. Själv tvingas hon bo med sin styvfar och nyfödda lillebror som hon inte alls tycker om. Eva Ibbotsons sista bok *En hund och hans pojke* beskriver en liten pojke i en förmögen familj där ingen har tid att bry sig om honom. I sin ensamhet önskar han sig allra mest en hund. När han får en på sin födelsedag är lyckan total – tills han förstår att hunden bara är till läns.

Ungdomsböcker

Ungdomsboken kännetecknas framför allt av sitt intresse för ungdomars inre liv och tankar, oavsett om berättelserna är vardagsrealistiska eller har fantastiska element. Fokus ligger som regel på allvaret och det svåra i livet, vilket dock inte hindrar att det finns humor i böckerna. Humoristiska berättelser där humorn är ett genomgående drag är dock fortsatt få i denna kategori. Under 2012 ser Sbi framför allt en fortsättning på de trender som pekades ut föregående år. Här finns fortsatt en stark övervikt av kvinnliga författare och många kvinnliga huvudpersoner. Böcker för unga vuxna är också fortsatt en stark kategori.

Förutom sex, som är en viktig ingrediens i den samtida ungdomsboken (se ovan), är även musik ett betydelsefullt inslag, ofta för att någon av personerna har en stark relation till någon specifik artist eller något band. Den engelska musikgruppen White Lies omnämns till exempel flera gånger i Lina Arvidssons *Det borde finnas regler*, Lars Winnerbäckes musik är viktig för en av gestalterna i Viveka Sjögrens *Himmel över Hassela* och i Christin Ljungqvists *Kaninhjärta* är gruppen Kent betydelsefull, särskilt för den ena av tvillingflickorna, Mary. Kents låtar har också fått namnge varje kapitel i boken och insprängda citat finns lite varstans. Hanna Jedviks *Kurt Cobain finns inte mer* utspelas under 1990-talet och rock-, grunge- och gothmusik är viktiga för personerna i boken, liksom naturligtvis Kurt Cobain i Nirvana, vars död får stora konsekvenser för huvudpersonerna. *Vinylprinsessan* av Yvonne Prinz handlar om en musikaffär i Berkeley i Kalifornien och har många referenser till artister och kompositörer. Om att spela teater och medverka i musikalerna handlar Anna Ehns *Det finns så många toppar, man blir aldrig, aldrig nöjd* liksom Marie Chantal Longs *Zoom*.

I 2012 års utgivning finns också ovanligt många intressanta exempel på miljöns betydelse för berättelsen och berättelsens struktur, antingen det är landsbygden, då gärna skogen, eller staden som beskrivs. Både skog och land kan utgöra såväl trygghet som fara. Skogen blir en spelplats för det mörka och hemlighetsfulla, ibland med övernaturliga inslag. Landsbygden är alltså inte bara idyll. Staden har också sina lockelser och särskilt spännande tycks det vara högt ovan eller långt under jord. Spelplatsen är gärna antingen hustak eller tunnelgångar, och här har den urbana ungdomskulturen satt spår och givit ungdomsböckerna nya infallsvinklar. Speciellt två fenomen är intressanta, det ena kallas *urban exploration* och det andra *parkour*. Om urban exploration i storstadens farliga tunnlar berättar Thomas Fröhling i *Alex i koma*. Fem ungdomar beger sig ut på upptäcktsfärd in i tunnlar under Stockholm. Tunnlar och brottslighet beskrivs

även i *Gatan Felicia Hill* av Elsie Petré. Där är tunnarna inte en plats för utforskande lek, utan en möjlighet för mor och dotter att komma undan ett kriminellt och hotfullt mc-gång.

Annika Widholms *Luftsprång* och Rusalka Rehs *The Urbans* är två av de tre ungdomsböcker som kom förra året som handlar om ungdomar som träffas och tränar parkour. Genom parkour kan man utan hjälpmedel träna sin kropp att snabbt förflytta sig över och förbi hinder, till exempel hoppa över hustak och murar. Snabbheten i parkour utnyttjas även i den korta och lättlästa thrillern *23 minuter* av James Lovegrove. En gangsterledare hotar att mörda huvudpersonens pappa om han inte klarar förflyttningen på den här tiden. Termerna Urban exploration och Parkour har på Sbi tillförts ämnesorden för barnlitteratur under 2012.

Dystopiska ungdomsböcker är en fortsatt livaktig genre, där övernaturliga inslag blir allt vanligare. Precis som i fantasyllitteraturen är det vanligt med trilogier eller längre serier av omfångsrika böcker. Kaostrilogin av Patrick Ness och de tre böckerna i serien av Rachel Ward *Döden i dina ögon* avslutades 2012 med titlarna *De brinnande knivarna* respektive *Slutet*. I båda serierna har människor försetts med övernaturliga egenskaper. Det postapokalyptiska samhälle som beskrivs i de flesta dystopier har ibland orsakats av katastrofala klimatförändringar men lika ofta av en farsot eller pest som förändrat människor på ett naturvidrigt sätt. I Charlie Higsons serie *De levande döda* har alla över 15 år förvandlats till människoätande monster och något liknande har skett i Carrie Ryans böcker där del 2, *De dödas strand*, utkom 2012. Alla ovan nämnda böcker är översatta från engelska. Den enda svenska framtidsskildringen som utgavs 2012 är *Under tiden* av Stefan Casta. Där förekommer både parallella världar och förflyttningar i tiden.

Poesi, sångböcker och dramatik

Poesi, dramatik och sångböcker är kategorier med ett begränsat omfång. 2012 utkom sex böcker som Sbi har fört till kategorin Poesi. Här finner vi Ulf Starks och Charlotte Ramels tredje bok om Kanel och Kanin, *Kanel och Kanin och alla känslorna*, där de spelar ut hela känsleregistret, Malte Perssons och Rui Tenreiros läskiga äventyr *Resan till världens farligaste land* (som under året gavs ut två gånger, den andra gången med fler illustrationer), Erik Magntorns och Ane Gustavssons fiskrim i *Fantastiska fiskar*, Emilia Lehtinens och Laura Valojärvis *Raringen min, var inte så ogin!*, som innehåller just vad undertiteln säger, och slutligen Franz Hohlers *Det var en gång en igelkott*.

Åtskilliga böcker, huvudsakligen bilderböcker, utöver dessa är emellertid skrivna på rimmad vers, till exempel ABC-böcker och längre, rimmade berättelser. Anna Höglunds *ABC och alla de andra gökarna* och *Barnens ABC* av Malin Jardebrand och Malin Gunnarsson är två exempel på rimmade ABC-böcker, medan Julia Donaldsons och Alex Schefflers *Supermasken* samt *Vitt och kallt, sa Bonnie Katt* av Eva Ullerud är två exempel på längre, rimmade berättelser. Rimmet finns således i hög grad närvarande i barnlitteraturen även i andra typer av böcker än diktsamlingar och diktsviter.

Även bland sångböckerna har det utkommit sex titlar 2012, vanligen antologier som ges ut med ett specifikt tema, till exempel julsånger eller godnattvisor. 2012 års titlar är antologierna *Liten och älskad*, *Rebussånger*, Jonas Janssons *Julsånger*, Andreas Kvists *Hajen Hugo och hans alfabetsvänner en rolig sångbok för barn om alfabetet och djur!* med en sång för varje bokstav, Gunlög och Gustav Roséns *Lilla Sångskafferiet sånger för de allra minsta* och Lars Arrhenius *Showtjäm*, en samling sånger från inslaget i TV-programmet med samma namn.

På dramatisidan var det liksom tidigare år tunnsätt. Mycket tunnsätt till och med. Under 2012 utkom inte en enda titel.

Tecknade serier

Utgivningen av tecknade serier för barn och unga är ungefär lika stor som föregående två år, då den stora utgivningsboomen av japanska och koreanska serier hade mattats av. 2012 hittar vi fler förstautgåvor än föregående år, men huvudsakligen sådant som i sig innehåller återutgivet material, och en stor dominans av manliga författare och huvudpersoner.

Mangautgivningen är alltså litet, med nya pockettitlar i några få bokserier, till exempel Aki Iries *Rans magiska värld. 2*, Hisae Iwaokas *Aomanjuskogen. 2* och Mashashi Kishimotos *Naruto. 38, Träningresultatet*. Emellertid finns i de svenska originalen en fortsatt stark influens från mangan. Den japanska bildestetiken och formspråket går igen i Nina von Rüdigers och Johanna Koljonens *Oblivion High. 1, Bortbytingen*, Ramona Gustafssons *Hitomi. Vol. 1*, Sofia Malmbergs *Elin under havet* och till viss del i Simon Gärdenfors *Död kompis*, som är inspirerad av äldre manga men även är gamla tiders primitiva tv-spel och grafisk design. De två sistnämnda verken har tagit sig an svåra ämnen som sexuella övergrepp på barn och bearbetningen av en kär väns död.

De svenska originalserierna är totalt sett få, och utöver de redan nämnda hittar vi bland dem endast andra delen i Sara Olaussons serietolkning av Barbro Lindgren berättelser om Loranga, Masarin och Dartanjang, *Loranga. D. 2*, Johanna Kristianssons och Joakim Gunnarssons *Den mystiska ön*, med huvudsakligen nya äventyr för Katten Nils som är välkänd från *Kamratposten*, och Marcus Ivarssons *Uppåner med lilla Lisen & gamle Muppen*, en remake av Gustave Veerbeeks klassiska serie *The Upside-Downs of Little Lady Lovekins and Old Man Muffaroo*, som publicerades i amerikansk dagspress i början av 1900-talet.

Inte heller den översatta förstagsutgivningen är särskilt omfattande. Här finns bland annat andra delen i Kazu Kibuishis fantasyäventyr Amulett, *Stenväktarens förbannelse*, Fernández naturdyrkande fantasyepos *Aurore*, ett nytt tillskott i Argassos klassikerutgivning i form av Bram Stokers *Dracula* bearbetad av Jason Copley samt Nobs *Änglar och duvor*, som är något så ovanligt som en tecknad serie om en gammal mormor som dock är allt annat än gammal i sitt förhållningssätt till tillvaron. I övrigt består den översatta förstagsutgivningen framför allt av ovan nämnda japanska titlar.

Den största delen av serieutgivningen för barn och unga utgörs av sådant som har utgivits tidigare, antingen i serietidningar, album eller löpande i tidskrifter. I de fall där serierna tidigare har publicerats i serietidningar eller album samlas de nu som regel i påkostade bokband med förord, initierade artiklar och ibland ett tidigare opublicerat bildmaterial. Målgruppen här är lika mycket, ibland kanske till och med i högre utsträckning, vuxna. Exempel från 2012 års utgivning är ytterligare delar i de bokserier som samlar berättelserna om Bertil Almqvists Barna Hedenhös, Rune Andréassons Bamse, Lee Falks Fantomen, Walt Disneys Kalle Anka och Peter Madsens Valhall samt serietecknaren Don Rosas verk. När det gäller Kalle Anka fortsätter Egmont Kärnan att ge ut de samlade årgångarna och är nu framme vid 1968, men också *Kalle Anka i världshistorien. 2, Antiken*, där del 2 utkom under 2012.

I de fall där serier har publicerats löpande i tidskrifter tidigare men inte samlat, får vi dem nu i albumformat med mjuka pärmar och gärna i kvadratisk format. I album- och mjukbandsutgivningen 2012 hittar vi bland annat Jonas Darnells *Herman Hedning*, Lena Furbergs *Mulle!*, Jerry Scotts och Jim Borgmans *Växtvärk (Zits)*, Krister Peterssons *Uti vår hage*, Frode Øverlis *Pondus. 6, Reservlagsserien* samt åtskilliga album med Smurfernas öden och äventyr.

Inom återutgivningen hittar vi även nya försök att marknadsföra sådant som redan är framgångsrikt genom att hitta nya vinklar. Hergés Tintinalbum *Enhörningens hemlighet* och *Rackham den rödes skatt* ges ut i inbundet storformat (det format som Hergé tecknade i) med originalfärgläggning, och Jan Lööfs *Felix och tidsmaskinen*, ges ut bearbetad med ny färgläggning.

Faktaböcker

Faktaboksutgivningen har ökat markant 2012 och det är de översatta faktaböckerna som är orsaken till det. Återutgivningen har däremot minskat betydligt. Antalet svenska, återutgivna faktaböcker har minskat från 20 titlar år 2011 till blott sex under 2012, och eftersom det inte återutgavs en enda översatt faktabok betyder det att hela återutgivningen utgjordes av endast sex böcker.

Religionernas betydelse för såväl individ som för samhället och den politiska utvecklingen har ökat det senaste decenniet, men bland årets faktaböcker finns endast kristendomens urkunder återberättade i olika versioner. De intryck i text och bild som uttolkarna

ger läsaren är av mycket olika karaktär. En dramatisk och av Livets ord utgiven bibelbearbetning finns i *Actionbibeln*, med illustrationer av Sergio Cariello. Stiliserad intill det minimalistiska är den bibelversion som återges i *Pekbibeln* av Cecilie Vium och Alejandra Barba Romero.

59 av 2012 års faktaböcker har givits ett ämnesord relaterat till djur av olika slag. Naturen, människan, rymden och teknik är andra vanliga ämnesord. Dessutom utgör antalet faktaböcker som på olika sätt kan hänföras till pyssel eller tidsfördriv en relativt stor del av utgivningen.

Miljöhot är ett ämne vars utrymme tycks minska bland faktaböckerna och kanske har kritiken mot tidigare böcker som ålade barn och ungdomar hela ansvaret för vår planets fortlevnad givit effekt. Bland djuren är dinosaurierna fortsatt levande och intresset för husdjuren ständigt stort. Böckerna om djur kan representera faktabokens två diametralt skilda ambitioner. Den ena vill få läsaren att utropa "Aha, nu förstår jag!", den andra tycks vilja mötas av "Åh, finns det sådana saker!". Sammanhang och insikt ställs mot det förbluffande och förvånande. Bland båda inriktningarna finns faktagranskade böcker, vilket torde vara en form av kvalitetskriterium som den enskilde bokkonsumenten kan kontrollera och efterfråga. Exempelvis *Miljöns mysterier* av Håkan Borgström, utgiven på eget förlag, är en tvärvetenskaplig faktabok om "grodor, sopor och klimatet", faktagranskad av tio (!) namngivna professorer, och med ett innehåll som på samma gång bygger framtidstro och miljömedvetenhet.

Förlaget Turbine ger ut åtta faktagranskade titlar i serien Animal planet om "märkliga och makalösa djur" med dramatiska förstora detaljstudier av djur av olika typ och storlek medan Stefan Casta och Maj Fagerberg, i en annan del av den biologiskt orienterade utgivningen, begränsar sig till vanligt förekommande växter i boken *Humlans herbarium*, som också fungerar som växtpress. Faktaboken har att konkurrera med det enorma faktaflöde som finns på internet och kanske utgör *Humlans herbarium* ett exempel på hur man kan utnyttja en av alla de dimensioner som endast den tryckta boken har.

Kanske som en konsekvens av oron över skolornas bokbestånd och skolans likvärdighet vad gäller förmågan att förmedla kunskap, ges utrymme för böcker som *Hjälp ditt barn med multiplikation* av Carol Voderman, som i sin svenska titel förefaller vända sig till föräldrar (originaltiteln *Easy peasy times tables* och utförande med vridskivor i pärmen vittnar dock om något annat). Motsatsen till de uttalat didaktiska faktaböckerna utgörs bland annat av böcker som *Förvillande synvillor*, som presenterar drygt 50 olika optiska illusioner. En liknande påkostad utgåva är *Illusionologi* skriven av Emily Hawkins, som med liknande estetiskt uttryck avslöjar välkända trolleritrick och med hjälp av flickor och stort format talar till den unge läsarens fascination inför det till synes oförklarliga.

Återutgivning 2012

En hel del litteratur för barn och unga återutges i nya upplagor, nya versioner med nya illustrationer, nyöversättningar eller bearbetningar. Enligt den statistik som är möjlig för Svenska barnboksinstitutet att ta fram uppgår återutgivningen till 274 titlar under 2012. Det är en minskning med en fjärdedel i förhållande till 2011, men statistiken är osäker eftersom böcker ibland trycks om utan att ändras eller ges nytt ISBN och därför inte registreras varken i Libris eller i institutets statistik. Den reella minskningen är sannolikt inte så stor.

I den relativt omfattande antologitidningen på de större förlagen finner man många verk som förpackas i nostalgipaket lika mycket avsedda för vuxna som för barn, exempelvis Rabén & Sjögrens *Bilderboksretro 60-tal* och *Bilderboksretro 70-tal*, med text och urval av Lisa Bjärbo och Susanna Hellsing. Bland de många av nostalgi präglade återutgivningarna finns även bokserien *En liten gyllene bok*, som ges ut av Bonnier Carlsen. 2012 års titlar i serien är bland andra *Walt Disney's Nalle Puhs bok*, *Walt Disney's Nasses bok* med text av Rosemary Garland samt *Walt Disney's Pinocchio* där Walt Disney står som författare.

Bland de mindre förlagen finns också ett ökat intresse för tidigare utgivna böcker. Förlaget Urax klassiker, Karneval förlag, Lilla Piratförlaget och även det nystartade Malika förlag

är exempel på detta. Författarförbundets Dejavu och En bok för alla är andra förlag av olika slag som ägnar sig åt återutgivning på skilda premisser. Dejavu och Publit publicerar böcker med print on demand-lösningar och En bok för alla inriktning är i stort densamma som förr, även om förlagets roll och funktion har förändrats. Urax klassiker ger ut böcker av Bertil Almqvist och årets titel är *Barna Hedenhös på vinterresa i Sverige* i originalformat (originalupplaga 1951). Också Svenska barnboksinstitutet har under året givit ut två titlar i serien Läsvärd – om och om igen, *Gubbar med rim* av Einar Nerman (originalupplaga 1931) och *Den olydiga ballongen* av Gunnel Linde (originalupplaga 1966).

Den första av Kay Thompsons nonsensbetonade bilderböcker, *Eloise*, om flickan Eloise från 1955, återutges av Rabén & Sjögren med originalillustrationer av tecknaren Hilary Knight. Såväl bokens huvudperson som författaren själv lever/levde på lyxhotellet Plaza i New York och den särpräglade överklassmiljön skildras från den sexåriga flickans perspektiv. Karneval förlag ger 2012 ut den ständigt refererade *Sprätten satt på toaletten* av Annika Elmquist från 1970. Boken har blivit sinnebilden för hela den progressiva barnlitteratur som gavs ut under 1970-talet och betraktas allmänt som en milstolpe i den svenska utgivningen. Karin Fryxells fotografiska bilderbok *Tofsöras äventyr* från 1944 utgör en motivmässig motsats till Elmquists bok och utkom i faksimilutgåva 2012 efter initiativ från en släkting till författaren.

Anna-Clara Tidholms *Knacka på!* från 1992 återutges i en jubileumsutgåva i stort format, kanske för att markera bokens centrala roll för pekbokens utveckling de senaste 20 åren. Pixiböcker utges om och om igen och bland titlarna finns riktigt gamla titlar och nyare. Utgivningen spänner också över ett brett ämnesområde från *Jesu födelse* av Maj Bylock och Tord Nygren, först publicerad i antologin *Sagor om julen* från 2003, till *Farbror Bertil får en traktor* av Agneta Svensson och Jan Mogensen (först utgiven 1995) och *Elefanten Peter* av Grete Janus Hertz och Iben Clante (originalutgåva 1969). Huvuddelen av de återutgivna titlarna är pocketutgåvor av tidigare uppmärksammade och, får man förmoda, säljande böcker. Ofta har utgivaren bytt omslag.

Folksagor, andra sagor, myter och sägner återutges kontinuerligt. Ofta finns de i antologier som i *Sagor om våren* och i *Sagor om sommaren* eller i sagosamlingar som H. C. Andersens *De bästa sagorna*, *Lilla barnkammarboken* eller *Min sagoskatt med klassiska sagor*. Ofta används gamla texter tillsammans med nya illustrationer, varvid ett nytt verk skapas. Denna utgivning förs i Sbi:s statistik inte till kategorin återutgivning utan räknas som originalverk, men i flera avseenden är de en del av den pågående återutgivningen.

Litteraturlista

- Adbåge, Emma. *Lenis Olle*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Adbåge, Lisen. *Kurt och Kio vill ha kul*. Stockholm: Bonnier Carlsen
- Albrektson, Hanna. *Känslornas pekbok*. Stockholm: Gilla böcker
- Almqvist, Bertil. *Barna Hedenhös på vinterresa i Sverige*. Hägersten: Urax
- Ambring, Josefin. *Sagobak*. Lerum: Idus
- Andersen, H. C.. *De bästa sagorna*. Göteborg: Tukan
- Angerborn, Ingelin. *Månfågel*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Arrhenius, Lars. *Showtjim*. Stockholm: Orosdi-Back
- Arvidsson, Lina. *Det borde finnas regler*. Stockholm: Gilla böcker
- Belanner, Linda & Persson, Fredrik. *Du kanske inte vet det, men Döden spelar faktiskt inte handboll*. Stockholm: Bonnier Carlsen
- Bengtsson, Torsten & Lagerdahl, Anders. *Vilda gänget och Svarta damen*. Helsingborg: Nypon
- Berglin, Anette (övers.). *Tittut med kattungarna: dra ut fliken!: vem är där?*. Malmö: Egmont Kärnan
- Bergquist, Milena & Huett, Annika. *Millan och slottets hemlighet*. Stockholm: Bergh
- Bjärbo, Lisa & Helsing, Susanna. *Bilderboksretro 60-tal*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Bjärbo, Lisa & Helsing, Susanna. *Bilderboksretro 70-tal*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Bjärbo, Lisa & Verona, Jesús. *Eddie och julen*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Björk, Eva. *Liten och fuling*. Nyköping: Barnkraft
- Borgström, Håkan. *Miljöns mysterier: en bok om grodor, sopor och klimatet*. Enskede: Borgström
- Brown, Peter & Olsson, Lotta (övers.). *Barn passar inte som husdjur*. Stockholm: Bonnier Carlsen
- Brännström, Jonatan & Hellgren, Joanna. *Blixtslukaren*. Stockholm: Natur & kultur
- Bylock, Maj & Nygren, Tord. *Jesu födelse*. Stockholm: Bonnier Carlsen
- Cariello, Sergio & Engholm, Henrik (övers.). *Actionbibeln: Nya testamentet: berättelsen om Guds frälsning*. Uppsala: Livets ords förlag
- Casta, Stefan & Fagerberg, Maj. *Humlans herbarium*. Bromma: Opal
- Casta, Stefan & Gnosselius, Staffan. *Huset där humlorna bor*. Bromma: Opal
- Casta, Stefan. *Under tiden: legenden om den gröna cirkeln*. Stockholm: Opal
- Cloke, Rene & Helleday Ekwurtzel, Marie (övers.) *Min sagoskatt med klassiska sagor*. Stockholm: Rebus
- Cobley, Jason & Stoker, Bram, Johnson, Staz , Offredi, James & Olsson, Helena (övers.). *Dracula: seriealbum*. Örnsköldsvik: Argasso
- Condie, Allyson Braithwaite & Falk, Katarina (övers.). *Matchad*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Croall, Moa-Lina. *Jag blundar och önskar mig något*. Stockholm: Alfabet
- Crowther, Kitty & Sundström, Gun-Britt (övers.). *Lilla Döden hälsar på*. Stockholm: Bergh
- Dahlin, Eva & Lundeberg, Annika. *Sagor om julen*. Bonnier Carlsen, 2003
- Dahlin, Petrus & Johansson, Lars. *Skuggan: the world of voodoo*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Dale, Elizabeth & Pal, Erika & Forsén, Ulla (övers.). *Fullt på bussen*. Malmö: Hjulet
- Daly, Niki & Forsén, Ulla (övers.). *Herdepojken dröm*. Malmö: Hjulet
- Danielsson, Pernilla. *Kan man dricka det?*. Stockholm: B. Wahlström
- Darnell, Jonas. *Herman Hedning: samlade serier 2003-2004*. Malmö: Egmont Kärnan
- Davies, Katie & Shaw, Hannah, Sjöstrand Svenn, Helena (övers.) & Svenn, Gösta (övers.). *Den stora kattkonspirationen*. Stockholm: Alfabet
- Diarra, Alpha-Mandé, Ehret, Marie-Florence, Valérian, Christine & Svahn, Elin (övers.). *Äventyr i Bamako*. Stockholm: Trasten
- Disney, Walth & Harris, Martin (övers.). *Walt Disney's Pinocchio*. Stockholm: Bonnier Carlsen
- Djurungar*. Göteborg: Tukan
- Donaldson, Julia & Scheffler, Axel & Helsing, Lennart (övers.). *Supermasken*. Stockholm: Alfabet
- Dowe, Claire & Messing, Marit (övers.). *Jordgubbsälvan: en doftande saga!* Stockholm: Rebus

Dömstedt, Tomas & Olsson, Mattias. *Motstånd*. Höganäs: Hegas

Edgren, Maria & Molid, Mats. *Se upp för Argmonstret!*. Lidingö: Vivlio

Ehn, Anna. *Det finns så många toppar, man blir aldrig, aldrig nöjd*. Bromma: Opal

Ekman, Birgitta & Lahti, Anna. *Spännande Calcutta*. Uppsala: Livets ords förlag

Elmqvist, Annika. *Sprätten satt på toaletten*. Stockholm: Karneval

Eriksson Sandberg, Moa. *Den första flickan skogen möter*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Erlbruch, Wolf & Lindskog, Lennart (övers.). *Anden, döden och tulpanen*. Lund: Lindskog

Falls, Kat & Lindh, Vera (övers.). *Farlig ström*. Stockholm: B. Wahlström

Fernández, Enrique & Noréus, Lena (övers.). *Aurore*. Göteborg: Ordbilder

Forslind, Ann. *Bäbis hej då*. Stockholm: Alfabet

Forslind, Ann. *Bäbis kan*. Stockholm: Alfabet

Frensborg, Maria & Nilsson, Tomas. *Ellen, Sorken och hemligheten*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Frensborg, Maria & Flygare, Ingrid. *Ellen, Sorken och marsianen*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Fryxell, Karin. *Tofsöras äventyr: en saga om småtroll*. Stockholm: Nordisk rotogravyr

Fröhling, Thomas. *Alex i koma*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Furberg, Lena. *Mulle!: de bästa serierna från åren 2002-2003*. Malmö: Egmont Kärnan

Garland, Rosemar. *Walt Disney's Nalle Puhs bok*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Garland, Rosemary & Michmann, Justin. *Walt Disney's Nasses bok*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Genar, Katarina. *Den magiska kappan*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Gordan, Kajsa & Höglund, Anna. *Om inte*. Stockholm: Bergh

Grandt-Nielsen, Anna & Semerson, Hanna (övers.). *Kan du gissa vem jag är?* Stockholm: Turbine

Green, Birgitta & Jangekull, Sanna. *Lufsens bästa djurvän heter Goliat*. Forserum: Jönköping: Borneling ; Birgitta Green

Green, Birgitta. *Morfar, Lusen o jag* Jönköping: Forserum: Jönköping: Borneling ; Birgitta Green

Gustafsson, Ramona & Tooke, Daniel (övers.). *Hitomi. Vol. 1*. Upplands Väsby: Ramona Gustafsson

Gutler Lindström, Marianne. *Mumlans ABC-målarbok*. Mjölby: MGL Speech Communication

Gårdenfors, Simon. *Död kompis: en serieroman*. Malmö: Egmont Kärnan

Hallberg, Lin & Sandberg, Maria. *Heddass bok*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Hawkins, Emily. *Illusionologi: den hemliga läran om trolleri*. Stockholm: B. Wahlström

Hergé & Wahlberg, Björn (övers.). *Enhörningens hemlighet*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Hergé & Wahlberg, Björn (övers.). *Rackham den rödes skatt*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Het. Stockholm: Gilla Böcker

Higson, Charles & Östlund, Nina. *Fruktan*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Hohler, Franz & Schärer, Kathrin & Freij, Lars W. (övers.). *Det var en gång en igelkott: barnverser*. Stockholm: Turbine

Holm, Elvira Birgitta. *Ormringen*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Höglund, Anna. *ABC och alla de andra gökarna*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Ibbotson, Eva & Rentta, Sharon & Wiberg, Carla (övers.). *En hund och hans pojke*. Stockholm: Bergh

Irie, Aki & Bergström, My (övers.). *Rans magiska värld. 2*. Göteborg: Ordbilder

Iwaoka, Hisae & Johansson, Magnus (övers.). *Aomanjuskogen. 2*. Göteborg: Ordbilder

Ivarsson, Marcus & Veerbeek, Gustave. *Uppåner med lilla Lisen & gamle Muppen*. Stockholm: Epix

Jacobsen, Leif & Bergting, Peter. *Förrådaren*. Höganäs: Hegas

Jansson, Jonas & Olsson, Marcus (red.). *Julsånger*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Janus Hertz, Grete, Clante, Iben & Janzon, Karin (övers.). *Elefanten Peter*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Jardebrand, Malin & Gunnarsson, Malin. *Barnens ABC*. Lerum: Idus: Zimzalabim [distributör]

Jedvik, Hanna. *Kurt Cobain finns inte mer*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Karlsson, Ylva & Strömgård, Katarina. *Ossians ovanliga nanny*. Stockholm: Hippo

Kibuishi, Kazu. *Stenväktarens förbannelse*. Helsingborg: Hegas

Kieri, Katarina. *Mellan dig och dig*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Kishimoto, Masashi & Johansson, Magnus (övers.). *Naruto. 38, Träningsresultatet*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Koljonen, Johanna & Rüdiger, Nina von. *Oblivion High. 1, Bortbytingen*. Hägersten: Kolik

Konradsson, BrittMarie & Jagiello, Katarzyna. *Alma, den lilla bitämjerskan*. Ålghult: Brittas böcker

Kristiansson, Johanna & Gunnarsson, Joakim. *Den mystiska ön*. Stockholm: Kartago

Kvist, Andreas. *Hajen Hugo och hans alfabetsvänner en rolig sångbok för barn om alfabetet och djur!*. Hestra: Isaberg

Lagercrantz, Rose & Eriksson, Eva. *Mitt hjärta hoppar och skrattar*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Lagerqvist, Camilla. *Rädda honom!* Stockholm: Rabén & Sjögren

Laitala, Jocke (övers.), Bartosch Edström, Carin (övers.) & Emond, Ingrid (övers.). *Kalle Anka i världshistorien. 2, Antiken*. Malmö: Egmont Kärnan

Landström, Lena & Landström, Olof. *Pom och Pim*. Stockholm: Lilla Piratförlaget

Lannebo, Charlotta & Nilsson Thore, Maria. *Lilla E på Manhattan*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Lannebo, Charlotta & Göthner, Emma. *Veke och den röda baddräkten*. Stockholm: Lilla Piratförlaget

Lehtinen, Emilia, Valojärvi, Laura & Hökfelt, Marjut (övers.). *Raringen min, var inte så ogin!: dikter för drivna drakuppfödare*. Stockholm: Turbine

Lewis, C. S., Baynes, Pauline & Hammar, Birgitta (övers.). *Häxan och lejonet*. Stockholm: Bonnier, 1959

Lidbo, Ulrika. *Inte vatten värd*. Stockholm: Alfabet

Lind, Åsa & Hellgren, Johanna. *Mormors sjal*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Lindbäck, Johanna. *Som om jag frågat*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Linde, Gunnel & Arnold, Hans. *Den olydiga ballongen*. Stockholm: Svenska barnboksinstitutet

Lindenbaum, Pija. *Jag älskar Manne*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Littlewood, Kathryn & Bruce, Caroline (övers.). *Familjen Bliss magiska bageri*. Stockholm: Alfabet

Ljungqvist, Christin. *Kaninhjärta*. Stockholm: Gilla böcker

Loe, Erlend, Hiorthøy, Kim & Eklund, Lotta (övers.). *Kurt kurir*. Stockholm: Alfabet

Long, Marie-Chantal. *Zoom*. Stockholm: Hippo

Lovegrove, James & Bengtzeliuss, Nike (övers.). *23 minuter*. Örnsköldsvik: Argasso

Lundeberg, Annika (red.). *Lilla barnkammarboken: grodor, prinsar och prinsessor*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Lundberg Hahn, Kerstin. *Skuggan i väggen*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Lundqvist, Jesper & Johansson, Bettina. *Kivi & den gråtande goraffen*. Linköping: Olika

Lundqvist, Jesper & Johansson, Bettina. *Kivi & Monsterhund*. Linköping: Olika

Lööf, Jan. *Felix och tidsmaskinen*. Stockholm: Kartago

Magnorn, Erik & Gustavsson, Ane. *Fantastiska fiskar*. Stockholm: Lindskog

Malmberg, Sofia. *Elin under havet*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Melin, Märten. *Amor anfaller*. Eriksson & Lindgren, 2008

Melin, Märten & Bergendahl, Helena. *Helt slut*. Helsingborg: Nypon

Melin, Märten. *Jag är Love*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Melin, Märten. *Jävla Lucia*. Stockholm: Eriksson & Lindgren, 2007

Mendel-Hartvig, Åsa & Röstlund, Caroline. *Orättvist!* Linköping: Olika

Mendel-Hartvig, Åsa & Gustavsson, Ane. *Otis tröstar*. Stockholm: Natur & kultur

Moure, Gonzalo, Martín Godoy, Fernando & Ålander, Eva M. (övers.). *Månjättarna*. Bromma: Opal

Naumann, Cilla. *Springa med åror: roman*. Stockholm: Bonnier

Naumann, Cilla. *62 dagar*. Stockholm: Alfabet

Nerman, Einar. *Gubbar med rim*. Stockholm: Svenska barnboksinstitutet

Ness, Patrick & Gyllenhak, Ulf (övers.). *De brinnande knivarna*. Stockholm: B. Wahlström

Newman, Lesléa & Kodaira, Machiyo. *Hachiko väntar: [en verklighetsbaserad berättelse]*. Hestra: Isaberg

Nilsson Thore, Maria. *Bus & Frö på varsin ö*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Nilsson, Ulf & Eriksson, Eva. *Ensam mullvad på en scen*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Nob & Riad, Lotta (övers.). *Änglar och duvor*. Hägersten: Wibom Books

Nordin, Sofia & Ruta, Matilda. *Mirja och pojken i det rosa huset*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Nordlinder, Annika (red.) & Lemon, Karin (red.). *Sagor om sommaren*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Nordlinder, Annika (red.) & Lemon, Karin (red.). *Sagor om våren*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Olausson, Sara & Lindgren, Barbro. *Loranga. D. 2*. Stockholm: Kartago

Olczak, Martin & Sandler, Anna. *Häxor i tunnelbanan*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Olvhag, Ingrid Kristin. *Får-Olle reser till Egypten*. [Karlshamn: Ingrid Kristin Olvhag]

Parot, Annelore & Ekberg, Meta (övers.). *Aoki*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Persson, Klara. *Molly & Sus*. Hägersten: Urax

Persson, Malte & Tenreiro, Rui. *Resan till världens farligaste land*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Peterson, Hans, Nilsson, Agneta, Nystäs, Ulrika & Minnhagen, Mats. *Fredagsmys*. Helsingborg: Nypon

Peterson, Hans & Nygren, Tord. *Joel är död*. Helsingborg: Nypon

Peterson, Hans & Isaksson, Veronica. *Julia är inte dum!* Helsingborg: Nypon

Petersson, Krister. *Uti vår hage: blandad kompost. 1990-1996*. Malmö: Egmont Kärnan

Petrén, Elsie. *Gatan Felicia Hill*. Stockholm: B. Wahlström

Pitcher, Annabel & Falk, Cecilia (övers.). *Min syster är i tusen bitar*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Platt, Anna & Källström, Maria. *Ester Arg och Daisy Galej*. Bromma: Alvina

Prinz, Yvonne & Falk, Cecilia (övers.). *Vinylprinsessan*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Pyk, Ida. *Paris, chérie: så där säger folk, alltså*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Rafael, Nanoy, Bumatay, Sergio & Gustafsson Chen, Anna (övers.). *Naku, nakuu, nakuuu!* Stockholm: Trasten

Reh, Rusalka & Lindelöf, Sofia (övers.). *The Urbans: över asfalt och betong*. Bromma: Opal

Resman Appelgren, Åsa. *Liten och älskad: visor vid läggdags*. Forserum: Borneling

Rosén, Gustav, Rosén, Gunlög & Tersmeden, Jacob Niclas. *Lilla Sångskafferiet sånger för de allra minsta*. Stockholm: Gehrman

Rosoff, Meg & Kanmert Sjölander, Molle (övers.). *I begynnelsen var Bob*. Älvsjö: X Publishing

Ruta, Matilda.

Ryan, Carrie & Holst, Lisbet (övers.). *De dödas strand*. Göteborg: Styxx fantasy

Salqvist, Eva & Jacobson, Erica. *Messet från Simona*. Stockholm: LL-förlaget

Sandén, Märten & Schulman, Moa. *Ett hus utan speglar*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Scott, Jerry, Borgman, Jim & Semb, Göran (övers.). *Växtvärk*. Stockholm: Nacka strand: Ekholm & Tegebjer ; Bulls presstjänst

Shixi, Shen, Sahlin, Olle (övers.) & Sahlin, Karolina (övers.). *Sjakalen och vargen*. Malmö: Egmont Kärnan

Sjöberg, Lena. *Vad har du bakom ryggen?* Stockholm: Rabén & Sjögren

Sjögren, Viveka. *Himmel över Hassela*. Göteborg: Kabusa böcker

Sloan, Holly Goldberg & Jansson, Carina (övers.). *Aldrig släppa taget*. Stockholm: B. Wahlström

Star, Fleur (red.). *Förvillande synvillor*. Stockholm: Rebus

Stark, Ulf & Ramel, Charlotte. *Kanel och Kanin och alla känslorna*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Stark, Ulf & Lundberg, Sara. *Yakup tokstollen*. Stockholm: Bergh

Strandberg, Mats & Bergmark Elfgren, Sara. *Cirkeln*. Stockholm: Rabén & Sjögren, 2011

Strandberg, Mats & Bergmark Elfgren, Sara. *Eld*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Stenram, Maja (red.) & Nyberg, Karin. *Rebussånger*. Bandhagen: Vedina

Stridsberg, Sara & Tidholm, Anna-Clara. *Mamman och havet*. Stockholm: Bonnier Carlsen

Strömgård, Katarina. *Björnarnas dagis*. Bromma: Opal

Susso, Eva & Andersson, Kim W. *Yummy*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Svensson, Agneta & Mogensen, Jan. *Farbror Bertil får en traktor*. Stockholm: Bonnier Carlsen
 Söderlöv, Anna-Lena & Johansson, Cecilia. *Kaninen Blå och vännerna*. Kinna: Skrift
 Thompson, Kay & Knight, Hilary & Höök, Marianne (övers.). *Eloise: en strängt barnförbjuden
 barnbok. Obs! Endast för vuxna Obs!*. Stockholm: Rabén & Sjögren
 Thore, Annika & Nilsson Thore, Maria. *Hille hungrig*. Stockholm: Bonnier Carlsen
 Thore, Annika & Nilsson Thore, Maria. *Joje hjälper*. Stockholm: Bonnier Carlsen
 Tidholm, Anna-Clara. *Knacka på!* Stockholm: Alfabeta
 Trivizas, Eugene, Oxenbury, Helen & André, Emeli (övers.). *De tre små vargarna och den stora stygga
 grisen*. Stockholm: Karneval
 Töringe, Sanna & Digman, Kristina. *Katt kan i parken*. Stockholm: Bonnier Carlsen
 Töringe, Sanna & Digman, Kristina. *Katt kan på morgonen*. Stockholm: Bonnier Carlsen
 Ullerud, Eva. *Vitt och kallt, sa Bonnie Katt*. [Påarp: Eva Ullerud]
 Wahldén, Christina. *Ingen du känner*. Stockholm: Rabén & Sjögren
 Valentine, Jenny & Ridberg, Helena (övers.). *Myrstacken*. Umeå: Atrium
 Walliams, David, Blake, Quentin & Lagergren, Barbro (övers.). *Stinkis*. Stockholm: B. Wahlström
 Ward, Rachel & Lagergren, Barbro (övers.). *Slutet*. Stockholm: B. Wahlström
 Werner, Boel. *Överlevaren Isaq*. Stockholm: LL-förlaget
 Widholm, Annika. *Luftsprång*. Stockholm: Alfabeta
 Wilson, Jacqueline & Lagergren, Barbro (övers.). *Valarnas sång*. Stockholm: Alfabeta
 Wirsén, Stina. *Vem är sjuk?* Stockholm: Bonnier Carlsen
 Wirsén, Stina. *Vem är var?* Stockholm: Bonnier Carlsen
 Vium, Cecilie & Barba Romero, Alejandra. *Pekbibeln*. Uppsala: Livets ords förlag
 Vorderman, Carol. *Hjälp ditt barn med multiplikation: ugglan ger rätt svar!* Göteborg: Tukan
 Wänblad, Mats & Favilla, Micaela. *Bolibompa-draken ska gå ut*. Stockholm: Rabén & Sjögren
 Zak, Monica. *Jag är en pojke med tur*. Bromma: Opal
 Øverli, Frode, Fryking, Elisabeth (övers.) & Svensson, Jonas (övers.). *Pondus. 6, Reservlagsserien*.
 Malmö: Egmont Kärnan

Ämnesord

Barn- och ungdomsböcker är sökbara med hjälp av ett stort antal ämnesord. De vanligast förekommande **ämnesorden** 2012 var per **kategori** (förutom de könsbestämmande orden flickor och pojkar):

Bilderböcker (från 0 år)

Förmänskligade djur

Lek

Vänskap

Djur

Bondgårdens djur

Kapitelböcker (från ca 6 år)

Vänskap

Sverige

Familjen

Skolan

Hundar

Mellanåldersböcker (från ca 9 år)

Vänskap

Hästar

Skolan

Kärlek

Sverige

Ungdomsböcker (från ca 12 år)

Kärlek

Vänskap

USA

Sverige

Magi

Statistikbilaga

År 2012 utkom totalt 1761
barn- och ungdomsböcker i
Sverige

År 2011 utkom 1747 titlar

Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker 2012

År 2012 utkom **1761** barn- och ungdomsböcker i Sverige. Totalt antal svenska barn- och ungdomsböcker 2012 var 947 titlar vilket utgör 54 % av den totala utgivningen (2011: 937 = 54 %). Totalt antal översatta barn- och ungdomsböcker 2012 var 814 titlar vilket motsvarar 46 % (2011: 810 = 46 %). Av den totala barn- och ungdomsutgivningen utgörs 84 % av förstaupplagor (2011: 79 %).

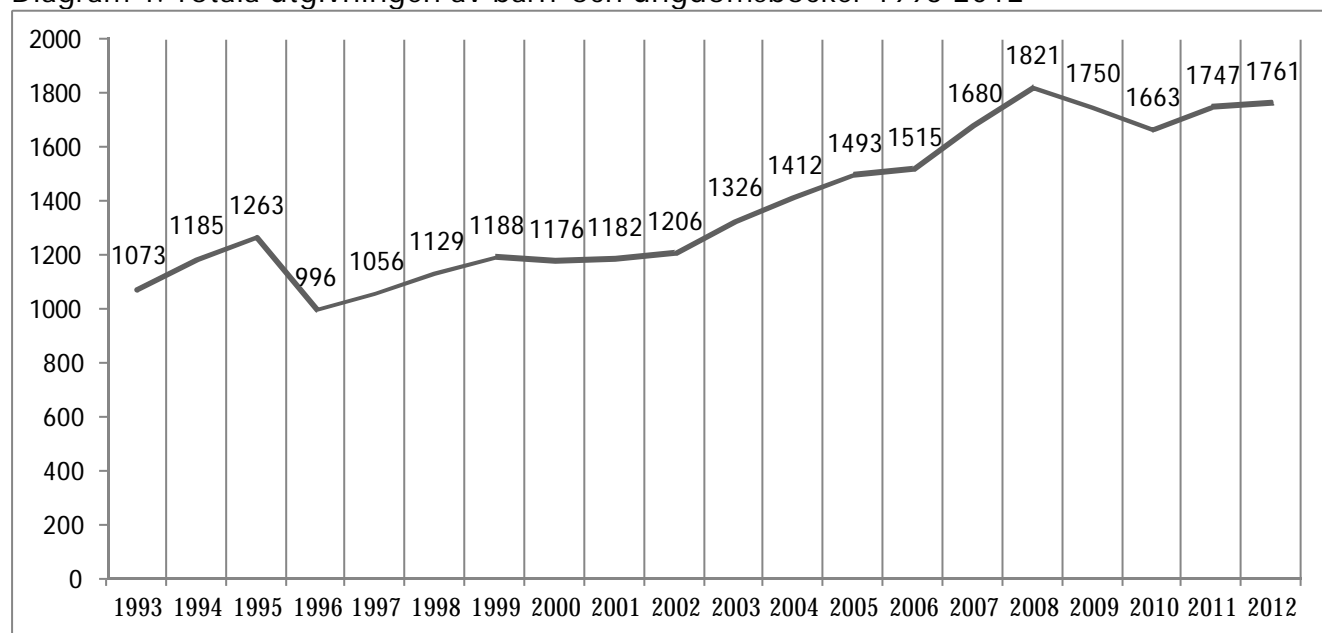
Tabell 1. Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker 2011-2012

Kategori	2011	2012
Bilderböcker	674	655
Dramatik	1	-
Faktaböcker	158	197
Kapitelböcker	269	260
Mellanålder	235	241
Poesi	7	6
Sagor*	24	-
Samlingar	13	41
Sångböcker	5	6
Tecknade serier	68	74
Ungdomsböcker	293	281
Totalsumma	1747	1761

Kommentar: År 2012 utkom totalt 1761 barn- och ungdomsböcker, vilket är en **ökning med 0,8%** jämfört med 2011.

* Sbi:s huvudkategori Sagor avskaffades från utgivningsåret 2012. De flesta sagorna har förts till antingen Bilderböcker eller Samlingar. Sagor finns som ämnesord att söka på i Sbi:s katalog ELSA.

Diagram 1. Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker 1993-2012

Svenska och översatta barn- och ungdomsböcker 2012

Tabell 2. Totala utgivningen av svenska barn- och ungdomsböcker 2011-2012

Oversatt	2011	2012
Bilderböcker	340	351
Dramatik	1	-
Faktaböcker	88	78
Kapitelböcker	195	192
Mellanålder	123	129
Poesi	6	4
Sagor*	15	-
Samlingar	12	29
Sångböcker	5	6
Tecknade serier	21	29
Ungdomsböcker	131	129
Totalt	937	947

Kommentar: Den totala svenska utgivningen 2012 **ökade med 1,1 %** jämfört med 2011.

* Sbi:s huvudkategori Sagor avskaffades från utgivningsåret 2012. De flesta sagorna har förts till antingen Bilderböcker eller Samlingar. Sagor finns som ämnesord att söka på i Sbi:s katalog ELSA.

Tabell 3. Totala utgivningen av översatta barn- och ungdomsböcker 2011-2012

Oversatt	2011	2012
Bilderböcker	334	304
Dramatik	-	-
Faktaböcker	70	119
Kapitelböcker	74	68
Mellanålder	112	112
Poesi	1	2
Sagor*	9	-
Samlingar	1	12
Sångböcker	-	-
Tecknade serier	47	45
Ungdomsböcker	162	152
Totalt	810	814

Kommentar: Den totala översatta utgivningen 2012 **ökade med 0,49 %** jämfört med 2011.

* Sbi:s huvudkategori Sagor avskaffades från utgivningsåret 2012. De flesta sagorna har förts till antingen Bilderböcker eller Samlingar. Sagor finns som ämnesord att söka på i Sbi:s katalog ELSA.

Diagram 2. Utgivningen av barn- och ungdomsböcker 2000-2012, jämförelse svenska och översatta böcker

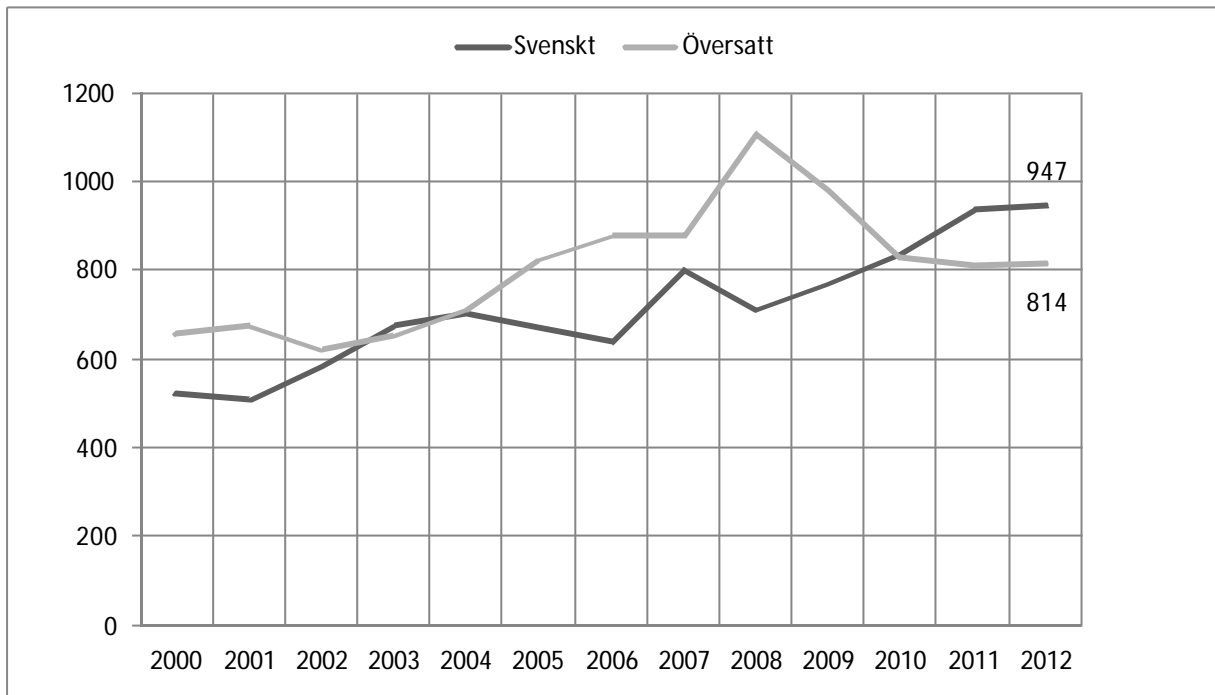
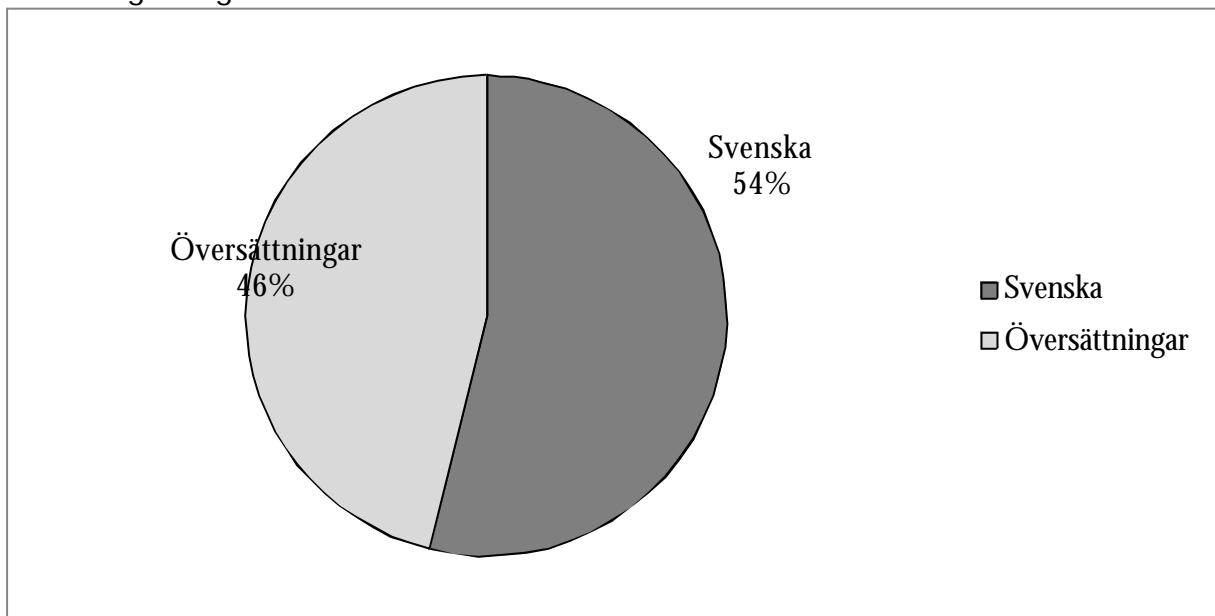

Diagram 3. Fördelning mellan svenska och översatta barn- och ungdomsböcker, totala utgivningen 2012

Förstaupplagor av barn- och ungdomsböcker 2012

Tabell 4. Svenska barn- och ungdomsböcker, förstaupplagor 2011-2012

Kategori	2011	2012
Bilderböcker	232	253
Dramatik	1	-
Faktaböcker	68	72
Kapitelböcker	138	166
Mellanålder	97	109
Poesi	5	3
Sagor*	10	-
Samlingar	9	24
Sångböcker	3	5
Tecknade serier	19	28
Ungdomsböcker	99	96
Totalt	681	756

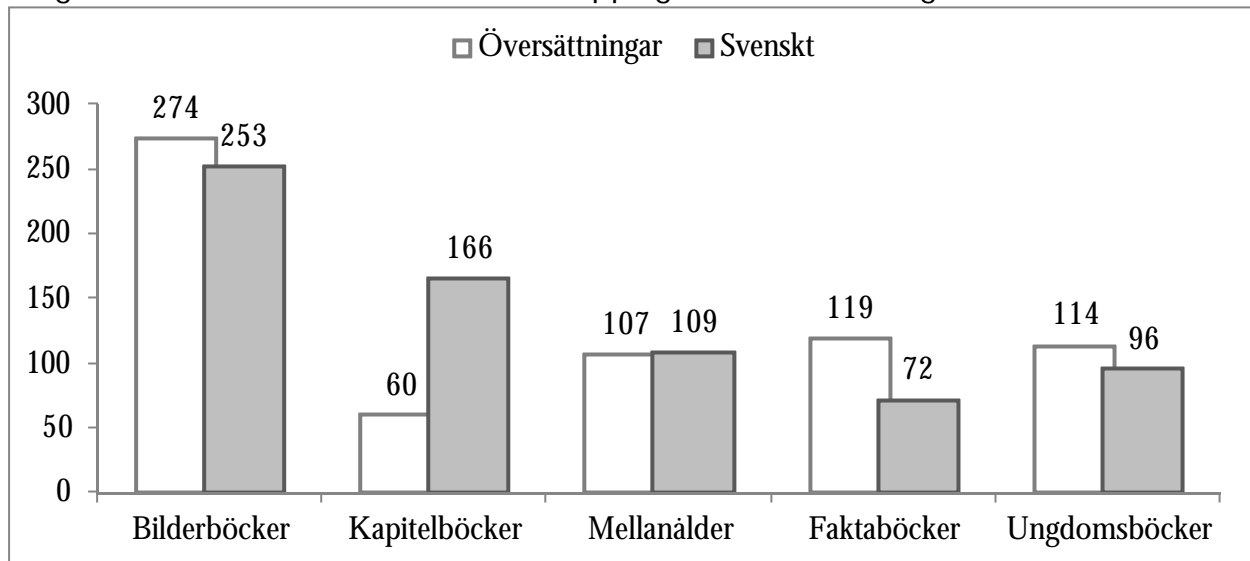
Kommentar: Utgivningen av svenska förstaupplagor 2012 **ökade med 11,0 %** jämfört med 2011.
 *Sbi:s huvudkategori Sagor avskaffades från utgivningsåret 2012. De flesta sagorna har förts till antingen Bilderböcker eller Samlingar. Sagor finns som ämnesord att söka på i Sbi:s katalog ELSA.

Tabell 5. Översatta barn- och ungdomsböcker, förstaupplagor 2011-2012

Kategori	2011	2012
Bilderböcker	313	274
Dramatik	-	-
Faktaböcker	67	119
Kapitelböcker	61	60
Mellanålder	90	107
Poesi*	1	2
Sagor	5	-
Samlingar	1	11
Sångböcker	-	-
Tecknade serier	47	44
Ungdomsböcker	120	114
Totalt	705	731

Kommentar: Utgivningen av översatta förstaupplagor 2012 **ökade med 3,7 %** jämfört med 2011.
 * Sbi:s huvudkategori Sagor avskaffades från utgivningsåret 2012. De flesta sagorna har förts till antingen Bilderböcker eller Samlingar. Sagor finns som ämnesord att söka på i Sbi:s katalog ELSA.

Diagram 4. Svenska och översatta förstaupplagor de största kategorierna, 2012

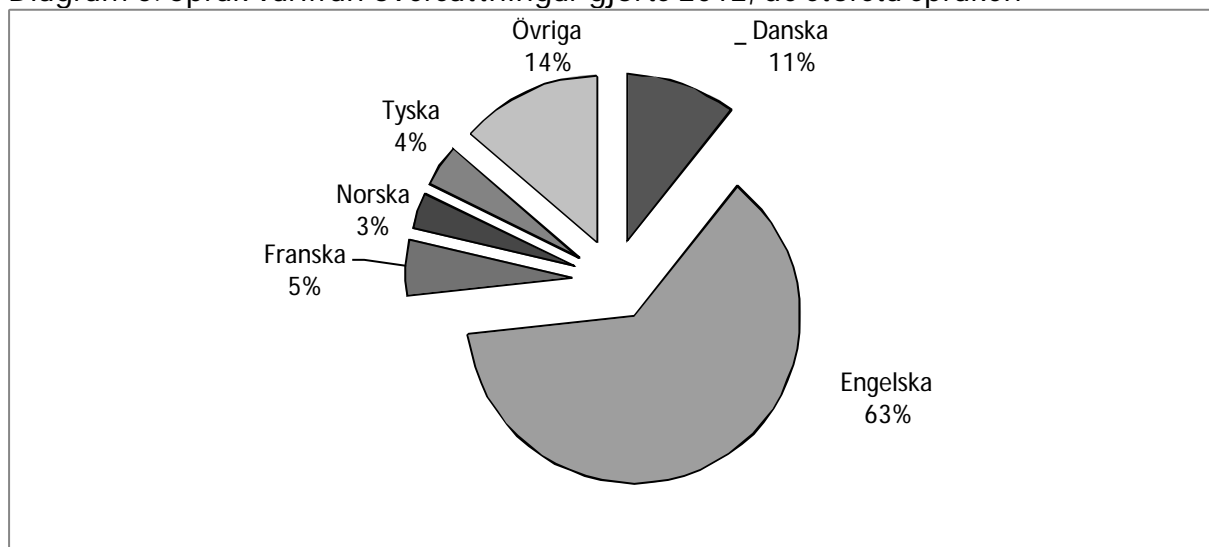

Översättningar av barn- och ungdomsböcker 2012

Tabell 6. Språk varifrån översättningarna gjorts i förstaupplagor 2011-2012

Språk	2011	2012
Albanska	2	-
Danska	46	78
Engelska	443	458
Finska	1	6
Franska	51	39
Hebreiska	1	1
Italienska	12	4
Japanska	15	12
Kinesiska	-	1
Koreanska	1	-
Nederländska	17	21
Norska	20	26
Persiska	-	1
Polska	1	6
Ryska	1	3
Serbiska	-	1
Spanska	8	2
Svenska	20	34
Tagalog	-	1
Tjeckiska	2	3
Tyska	42	30
Uppgift saknas	11	4
Totalsumma	694	731

Diagram 5. Språk varifrån översättningar gjorts 2012, de största språken

Återutgivning av barn- och ungdomsböcker 2012

Tabell 7. Svensk återutgivning 2011-2012

Kategori	2011	2012
Bilderböcker	108	98
Dramatik	-	-
Faktaböcker	20	6
Kapitelböcker	57	26
Mellanålder	26	20
Poesi	1	1
Sagor*	5	-
Samlingar	3	5
Sångböcker	2	1
Tecknade serier	2	1
Ungdomsböcker	32	33
Totalt	256	191

Kommentar: Den svenska återutgivningen 2012 **minskade med 25,4%** jämfört med 2011.

*Sbi:s huvudkategori Sagor avskaffades från utgivningsåret 2012. De flesta sagorna har förts till antingen Bilderböcker eller Samlingar. Sagor finns som ämnesord att söka på i Sbi:s katalog ELSA.

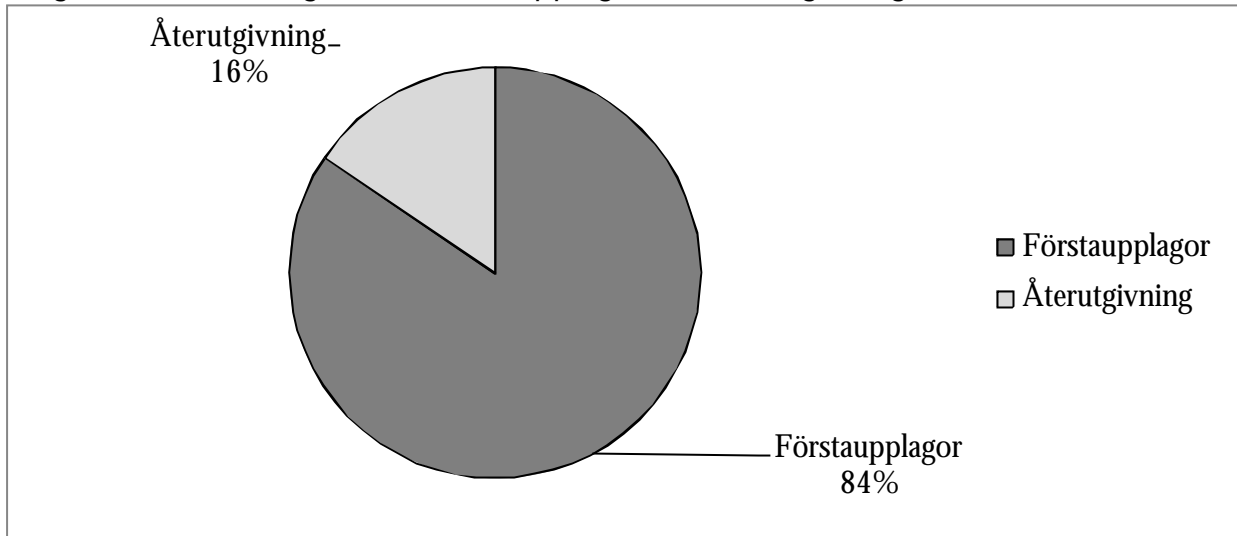
Tabell 8. Översatt återutgivning 2011-2012

Kategori	2011	2012
Bilderböcker	21	30
Dramatik	-	-
Faktaböcker	3	-
Kapitelböcker	13	8
Mellanålder	22	5
Poesi	-	-
Sagor*	4	-
Samlingar	-	1
Sångböcker	-	-
Tecknade serier	-	1
Ungdomsböcker	42	38
Totalt	105	83

Kommentar: Den översatta återutgivningen 2012 **minskade med 21,0%** jämfört med 2011.

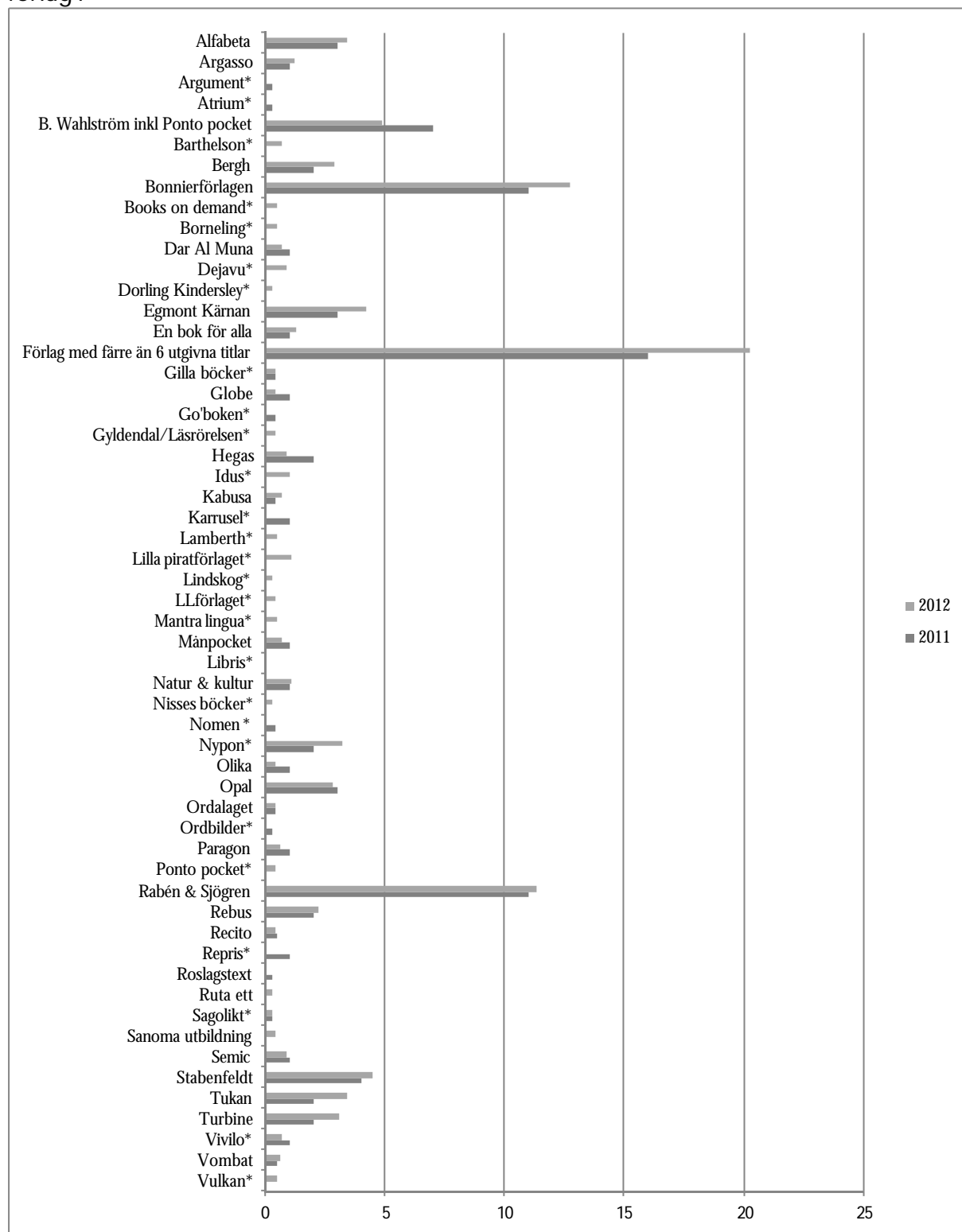
*Sbi:s huvudkategori Sagor avskaffades från utgivningsåret 2012. De flesta sagorna har förts till antingen Bilderböcker eller Samlingar. Sagor finns som ämnesord att söka på i Sbi:s katalog ELSA.

Diagram 6. Fördelning mellan förstaupplagor och återutgivning 2012

Utgivningen fördelad på förlag

Diagram 7. 2011 och 2012 års utgivning av barn- och ungdomsböcker fördelad på förlag¹

¹ Förlag med en utgivning av färre än 6 titlar har samlats under en rubrik. Förlag markerade med * och stapel för 2011 ingick 2010 under "Förlag med färre än 6 utgivna titlar". Förlag markerade med * och stapel för 2010 ingår 2011 i "Förlag med färre än 6 utgivna titlar".

Upphovspersoner i förstaupplagor 2012

Tabell 9. Upphovspersoners kön i svenska förstaupplagor 2012. Föregående år inom parentes

Kategorier	Kvinna	Man
Bilderböcker	221 (199)	83 (87)
Dramatik	- (1)	- (1)
Faktaböcker	44 (32)	37 (35)
Kapitelböcker	127 (111)	73 (69)
Mellanålder	63 (57)	51 (50)
Poesi	2 (2)	3 (2)
Sagor	- (3)	- (4)
Samlingar	5 (4)	4 (2)
Sångböcker	3 (2)	3 (-)
Tecknade serier	6 (9)	23 (11)
Ungdomsböcker	60 (70)	38 (30)
Totalt	531	315

Kommentar: Av det totala antalet upphovsmän i svenska förstaupplagor 2012 var **62,8 % kvinnor** (2011: 62,7 %) och **37,2 % män** (2011: 37,3 %).

Tabell 10. Upphovspersoners kön i översatta förstaupplagor 2012. Föregående år inom parentes

Kategori	Kvinna	Man
Bilderböcker	130 (170)	136 (147)
Dramatik	- (-)	- (-)
Faktaböcker	54 (42)	36 (26)
Kapitelböcker	38 (39)	25 (28)
Mellanålder	67 (68)	41 (28)
Poesi	2 (-)	1 (-)
Sagor	- (3)	- (3)
Samlingar	4 (-)	3 (-)
Sångböcker	- (-)	- (-)
Tecknade serier	2 (5)	31 (29)
Ungdomsböcker	84 (88)	30 (33)
Totalsumma	381	303

Kommentar: Av det totala antalet upphovsmän i översatta förstaupplagor 2012 är **55,7 % kvinnor** (2011: 58,5 %) och **44,3 % män** (2011: 41,5 %).

Huvudpersoner i förstaupplagor 2012

Här redovisas förekomsten av huvudpersoner om det går att fastställa, därav skillnaden jämfört med de totala siffrorna. Huvudpersoner kan också vara t ex ett djur eller en sak. Huvudpersoner räknas enbart i de kategorier som anges nedan.

Tabell 11. Huvudpersoners kön i svenska förstaupplagor 2012. Föregående år inom parentes

Kategorier	Flicka	Pojke	Par
Bilderböcker	73(70)	86(74)	10(16)
Kapitelböcker	56(54)	65(50)	25(18)
Mellanålder	56(31)	30(46)	16(13)
Sagor	-(-)	-(2)	-(-)
Tecknade serier	2(7)	16(9)	1(-)
Ungdomsböcker	47(53)	35(27)	7(7)
Totalsumma	234	232	27

Kommentar: 2011 var **50,2 % flickor** (2011: 50,8 %) och **49,8 % pojkar** (2011: 49,2 %) i svenska förstaupplagor.

Tabell 12. Huvudpersoners kön i översatta förstaupplagor 2012. Föregående år inom parentes

Kategorier	Flicka	Pojke	Par
Bilderböcker	60(46)	103(121)	7(12)
Kapitelböcker	29(30)	23(24)	4(5)
Mellanålder	60(58)	34(26)	6(2)
Sagor	-(1)	-(-)	-(-)
Tecknade serier	2(4)	18(17)	1(2)
Ungdomsböcker	65(68)	34(39)	9(7)
Totalsumma	216	212	27

Kommentar: 2012 var **50,5 % flickor** (2011: 47,7 %) och **49,5 % pojkar** (2011: 52,3 %) i översatta förstaupplagor.